

॥ ओ३म् ॥ तत्सत् परमात्मने नमः

નિવેદન.

શીશુ ભાષાઓ શીખવા માટે ગુજરાતી ભાષામાં થોડી ઘણી પ્રકારના પુસ્તકો છેજ અને જંગભાષા શીખવા માટે પણ એક બે જાતના પુસ્તકો નજરે પડે છે તેથી આ મારો પ્રયાસ તદ્દન નવિન છે તેમ માફ માનવું નથી. દરેક વિષયને જુદી જુદી વ્યક્તિઓ જુદા જુદા રૂપમાં વર્ણવી શકે છે, તેવીજ રીતે આ પુસ્તકમાં પણ જંગભાષા શીખવા માટે ગુજરાતી ભાષા-ભાષી સજ્જનોને જેટલું સરલ અને ઉપયોગી બને તેટલું સરલ બનાવવા પ્રયત્ન કર્યો છે. ક્રમબદ્ધ પાઠો અને તેની સાથેની સમજૂતીઓ માટે અવ્યાસીઓએ ખાસ ધ્યાન રાખવું ઘટે છે અને તેથીજ થોડા સમયમાં જંગ ભાષાનું સાફ જ્ઞાન મેળવી શકાયે. દરેક નવી ભાષા શીખવામાં વાંચન તો યથા પ્રયત્ને સાધ્ય થઈ તે ભાષા દ્વારા લેખકનો આશય જાણી શકાય છે; પરંતુ જોલતા શીખવા માટે તેમ થતું નથી. નવિન ભાષા જોલતા શીખવા માટે વધુ પ્રયત્ન અને ખાસ કરીને તે તે ભાષા જોલનારાઓના સહવાસથી આવડી શકે છે; તેથી આ પુસ્તક જંગાળ પ્રદેશમાં વસતા ગુજરાતી બાઈઓને વધુ ઉપયોગી અને સરલ થઈ પડશે.

જંગાળમાં વસતા આપણા ગુજરાતી બાઈઓ કેવળ માત્ર ધર્મોપાર્જન પાછળજ રહ્યા પચ્યા ન રહેતાં સાથે સાથે જંગ

ભાષાના ઉચ્ચારમાં ઉચ્ચ સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવા પ્રયત્ન કરે તો તેથી ઘણોજ લાભ થવા સંભવ છે.

આ પુસ્તકમાં છેલ્લે કાવ્યો ગૂળ બંગ ભાષામાં મૂકી તેની સામેજ તે કાવ્ય ગુજરાતી લિપિમાં (બંગ ભાષાના ઉચ્ચારથી) મૂકેલ છે તેથી કાવ્ય રસિકોને પણ બંગભાષાના ઉચ્ચ ભાવદર્શક કાવ્યનું સફળ દિગ્દર્શન થશે. આ ઉપરાંત વેપારી જનતાને ઉપયોગી થઈ પડે તે માટે બંગ ભાષામાં “આણુ પાણુ” ના આંકડાઓ કેવી રીતે લખાય છે તેનું પણ જ્ઞાન થવા માટે તેવા “આણુ પાણુ” ના આંકડાઓ કે જેને બંગ ભાષામાં “જુડિકીયા” કહે છે તેપણ આપેલ છે. આવી રીતે ભાષા પ્રેમી તથા વ્યવસાય પ્રેમી બંને સમુદાયને આ પુસ્તક ઉપયોગી થાય તેવો પ્રયત્ન કરાયો છે, છતાં પણ કોઈ બંધુ વધુ વિશેષતાઓ આપણી ગુર્જર પ્રજાને ઉપયોગી થઈ પડે તેવી જાણવેથી ખીજા સંસ્કરણમાં યોગ્ય સુધારો વધારો કરીશું.

મનુષ્ય શક્તિ અપૂર્ણ છે તે ન્યાયે આ પુસ્તકમાં પણ કેટલીએક અપૂર્ણતા હશેજ તેથી સત્જનનવૃંદ તેવી અપૂર્ણતા પ્રત્યે ઉદારતા દર્શાવી સારગ્રાહી બની મારા પ્રયત્નને સફળ કરવા યોગ્ય સલાહ આપતા રહેશે તો હું તેઓનો આભારી થઈશ.

અંતમાં આ પુસ્તક ગુર્જર પ્રજાને સર્વ રીતે ઉપયોગી થઈ બંગ ભાષા શીખવાને કારણભૂત બને તેવી મંગળ કામના સાથે ર્શ્યોમ્.

કલકત્તા,
સં ૧૯૯૧, મહાશિવરાત્રી.
તા ૦ ૩૯ માર્ચ, ૧૯૩૫.

}

મકાશિક.

સૌન્દર્યે ખેલવું
એતો
પ્રભુનો
ઉપભોગ છે.

A THING OF BEAUTY
IS
A JOY FOR EVER.

INSIST ON
MYSORE SANDAL SOAP

SOLE AGENTS:
AMRITLAL OJHA & CO. LTD.
11, CLIVE STREET - CALCUTTA

પાળવું પોષવું,
તહેન
અ તના
ઉપયોગ
છે.

॥ ओ३म् ॥

अंगलाषा परिचय.

पाठ पहेलो—

मुणाक्षरोः

अ आ इ ई उ ऊ ऋ
अ आ ए ँ ऋ ॠ ऋ
ॡ ए ऐ ओ औ अं
अ०

अः

ক খ গ ঘ ঙ চ ছ
 ঙ ঞ ণ ধ ৗ ঞ ঞ
 জ ঝ ঞ ট ঠ ড ঢ
 ণ ঞ ঞ ৗ ৗ ৗ ৗ
 ণ ত থ দ ধ ন প ফ
 ঞ ন থ ৗ ধ ন ৗ
 ব ভ ঞ ঞ র ল ব
 ঞ ঞ ম ৗ ৗ ৗ ৗ
 ঞ ঞ স হ ড ঞ ঢ য
 ৗ ৗ ৗ ৗ ৗ ৗ ৗ

୧ ୦ ୭

ଅନୁସ୍ଵାର ଦିସର୍ଗ ଖୁଦ୍‌ସ୍ଵା ଅନୁସ୍ଵାର

• : ୭

୧ ୨ ୩ ୪ ୫ ୬ ୭ ୮ ୯ ୧୦

୧ ୨ ୩ ୪ ୫ ୬ ୭ ୮ ୯ ୧୦

୫୫ ୨ ଲ—

ନୀଚିନା ଅକ୍ଷରା ତଥା ଆଂଶିକା ଶ୍ରେଣୀ :—

କ୍ଷା କ୍ଷି ଅଂ ଲ ଅଃ ଆ ଈ
 ଆ ଏ ଓ ଅ ଐ ଓ ଓ
 ବ ଶ ଲ ଋ ସ ତ ହ ଛ
 ଝ ଟ ଠ ଡ ଢ ଢ ଣ ଡ

મ ફ સ ધ થ વ ર ક
 ભ ધ ઝ પ ય ઝ જ ત
 ન દ એ વ ણ ડ ગ ડ
 ક્ષ ષ ડ ઃ ં

પાઠ ૩ ની—

અક્ષરોના ઉચ્ચારો તથા લખવાની સમાનતા તથા જુદાપણું

(૧) વ અને ળ લખવામાં સરખાજ થાય છે.

(૨) ય નો ઉચ્ચાર ઓલવામાં જ થાય છે. જેમકે “યોગ”
 “યત્ન” આનો ઉચ્ચાર—“જોગ” અને “જત્ન”

(૩) વાવા ઓલવામાં બહુજ પહોળા ઉચ્ચારો થાય છે;
 “પરિમાણ” નો ઉચ્ચાર “પોરિમાણ” “પરિમલ” નો
 ઉચ્ચાર “પોરિમલ”

(૪) ફેટલાક ઉચ્ચારો બહુજ બગાડી નાખવામાં આવે છે

જેવાટે; “શમશાન” જ્યારે તેનો ઉચ્ચાર ‘શશાન થાય છે. “લક્ષ્મીનો ઉચ્ચાર “લકષ્મી” અને “લક્ષ્મણ”નો “લકષ્મણ” કહે છે.

- (૫) લખવામાં “અ” અને “વ” નો ભેદ રાખતા નથી હાખતા તરીકે—“વિવેક” “વિવરણ” “વાચાલ” તેને બદલે “બિબેક” બિબરણ” “બાચાલ” લખાયે તથા બોલાય છે.

પાઠ ૪ થો — બે અક્ષરી શબ્દો ઓળખો,

નીચે લખેલ ગુજરાતી શબ્દો તેના ઉચ્ચાર છે.

કલ	ફલ	ચલ	પટ	પટ	રૂઠ	જલ	ફેલ
કલ	ફલ	ધર	પટ	પટ	રચ	અખ	ધસ
અક	અશ	મર	ભર	રમ	લઈ	ચન	
એક	અંશ	દર	ભય	રસ	લઠ	બન (વન)	
			નથ	ડર			
			નખ	ડર			

ત્રણ અક્ષરી શબ્દો

ફેલર	ઉદર	શરૂટ	મરલ	મદન	અધમ	ઉમર
ધિર	ઉદર	શરૂટ	સરલ	મદન	અધમ	ઉમર

ટટ્ટળ કદમ દથલ કટક દશન ગરુલ ઝમલ
 ચરણ કદમ દળલ કટક દશન ગરલ અસલ
 રજક અમત
 રજક અસત

ચાર અક્ષરી શબ્દો.

સૂચના—નીચેના બાંગાળી શબ્દોની સામે આપેલા ગુજરાતી
 શબ્દો તેના ઉચ્ચાર છે.

અનશન	અનશન	ઉપેશન	ઉપવન
પરવશ	પરવશ	જનકર	જલચર
થરથર	થરથર	ગમટન	પલટન
વરતન	બરતન	કલગ્રવ	કલરવ
થટમલ	ખટમલ	થટથટ	ખટખટ
હલલ	હલચલ	પનથટ	પનથટ
શશધર	શશધર	કરવત	કરવત
મરવત	સરખત	જલધર	જલધર
તરતર	દરદર	અવમર	અવસર
મલમલ	મલમલ	ગડબડ	ગડબડ
	અકપર્થ	અકપટ	

સૂચના—અક્ષરોનું મળતાપણું જી-‘એ’ અને જી-‘ત્ર’ સરખા
લખાય છે. ડે-‘ઉ’ ડ-‘ડ’ અને ડે-‘ળ’ તપાસો.
રે-‘ઈ’ અને ર-‘હ’ માં ફેરફાર તપાસો.

ઉપર રેફ અને નીચે મીંડું જો, લખતી વખતેના ફેરમાં પુરતું
ધ્યાન રાખવું હજી બીજા ફેરફાર પછીના પાઠમાં છે.

લીપીમાં કેટલાક અક્ષરોનું મળતાપણું.

૧—વ વ ર

વ ય ૨ તેમાં વ અને ય એક સરખોજ છે અને લાપામાં
બહુધા વાંચવામાં ય જ લોલાય છે, હવે ર ય અને
ર વ થયો પણ ર આ પ્રમાણે પાસે મીંડું મુકવાથી ૨
થાય છે.

૨—ચ-ય ર-પ આ બે લખવામાં એક ચરખાજ છે, તે વાંચન
વખતે શબ્દઉપરથી સમજાય છે, જેમકે ચ ય અંદરથી
જોડાયેલ નથી જ્યારે ર પ અંદરથી જોડાયેલ હોય છે.

૩—જ-ણ અને જ-ન સમાન છે પણ ણ ની ઉપર લીટી નથી થતી
અને તે અક્ષર કંઈક મોટો અને પહેલું પાંખડું પાણની
ઉપરજોડાયેલ જાય છે જ્યારે ન નું પાંખડું પાણની નીચે
જોડાય છે અને ઉપર — લીટી થાય છે

૪—ચ-ય જ-જ વાચવામાં ચ અને જ નો કાંઈપણ ભેદ રાખવામાં આવતો નથી પણ લખવામાં તો જરાપણ મળતાપણુંજ નથી.

૫—ઝ-ઈ મ-સ માં કાંઈક મળતા પણું છે પણ “ઈ” ઉપર પાંખડા (રેફ જેવું) છે.

૬—ઠે ટ, ડઠ. ટ અને ઢ માં મળતાપણું છે પણ ટ લખવામાં ઢ કરતાં રેફનો વધારો છે તે જોઈ સમજવું.

પાઠ ૫ મો—ખારખડી.

ક + આ ૧ = કા

ક + આ ૧ = કા

ક + ઈ ૧ = કિ

ક + ઈ ૧ = કિ

ક + ઈ ૧ = કૌ

ક + ઈ ૧ = કી

ક + ઉ ૧ = કૂ

ક + ઉ ૧ = કું

ક + ઉ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક + ઊ ૧ = કુ

ક ૭ ૮૧ કો

ક ઓ ૧ કો

ક ૭ ૮૧ કો

ક ઓ ૧ કો

ક ૧ ૧ ક૧

ક ઓ ૧ ક

ક ૦ ૦ ક૦

ક ઓ ૧ ક

ગુજરાતી બારાખડી અને બંગાલી બારાખડીમાં લેખન ફેર ઉપરથી સમજાયું હશે. ટુંકામાં કો ગુજરાતી ઢળમાંજ છે. કિં પણ તેમજ દીરઘાઈમાં જરા ફેર છે. બંગાલી રસ્વઈ ગુજરાતી દીરઘઈ જેવો થાય છે જ્યારે બંગાલી દીરઘઈ અને રસ્વઈ લગભગ સરખા જેવા કંઈક ફેર છે; તે અક્ષરો ઉપરથી દેખાય છે. હવે જે ફેર આવે છે તે માત્રાનો છે, ગુજરાતીમાં એક માત્રા અક્ષરની ઉપર આવે છે જ્યારે બંગાલીમાં એક માત્રા અક્ષરની આગળ આવે છે ગુજરાતીમાં કે ઉપર આવ્યો ત્યારે બંગાલીમાં માત્રા આગળ આવી કે આ પ્રમાણે લખાયું છે માત્રા પણ આગલ કે આવ્યા તે કે થાય. ત્યાર પછી કો. કેની જેમ માત્રા આગળ આવી તેમ કો કો માં એક માત્રા આગળ આવી જ્યારે કો માં એક માત્રા આગલ અને એક માત્રા કાના સાથે જુદીજ રીતે ઉપર આવે છે, જેમ ગુજરાતીમાં કે અને કો મલતા છે તેમ બંગાલીમાં ન રહેતાં કે ને આગલ બેમાત્રા કે અને કો માં એક માત્રા આગલ અને એક માત્રા કાના સાથે ઉપર આવે છે; જેમકે કો, ક૧ માં ફેર માત્ર એ છે કે અનુસ્વર ગુજરાતીમાં માથે અને બંગાલીમાં બાજુમાં ચુકા છે. ક૦ માં સમાન છે આ પ્રમાણે બારાખડીનો ફેરફાર આપ્યો છે માટે બહુ તપાસી પાઠો કરવો. [બંગાલીમાં રસ્વઈ શુ બે જાતના થાય છે ૭ તથા ૮]

[illegible]

नः	लः	वः	वं	मः	शः	यः	यः	मः	सः
नरं	लं	वरं	वं	मरं	शं	यं	यं	मं	सं
लो	लो	लो	वो	लो	शो	लो	वो	लो	सो
लो	लो	लो	वो	लो	शो	लो	वो	लो	सो
नै	वै	नै	वै	नै	शै	नै	वै	नै	सै
नै	वै	नै	वै	नै	शै	नै	वै	नै	सै
नृ	लृ	नृ	वृ	नृ	शृ	नृ	वृ	नृ	सृ
नृ	लृ	नृ	वृ	नृ	शृ	नृ	वृ	नृ	सृ
नृ	लृ	नृ	लृ	नृ	शृ	नृ	लृ	नृ	सृ
नी	ली	नी	वी	नी	शी	नी	वी	नी	सी
नि	लि	नि	वि	नि	शि	नि	वि	नि	सि
ना	ला	ना	वा	ना	शा	ना	वा	ना	सा
न	ल	न	व	न	श	न	व	न	स

દ	શ	રિ	શૌ	ર	રૂ	ચ	રે	રૈ	રો	શો	શઃ
હ	હા	હિ	હી	હું	હૂ	હું	હુ	હૃ	હા	હો	હઃ

પાઠ ૬ ટો—શબ્દો.

ગુજરાતી શબ્દો તેના અર્થ નધો પણ ઉચ્ચાર છે.

ગાન	માન	નાચ	નામ	મોક	શાક
દામ	વાસ	કાક	કાક	ગ્રામ	પાસ
માન	માન	કાન	કાલ	ત્રાગ	ચાગ
કથા	કથા	હાવા	ભાષા	ધામ	ધાસ
ખાંડ	પાતા	તન	તાલ	જામ	જામ
માથા	માથા	જાગ	જંટા	વાગ	બાણ

জাল	লাল	চীন	খীন	কৌর	ধীর
ছাপ	খাপ	ব্রজন	২৭নী	নৌর	নী২
লতা	লতা	অধীর	অধীর	বীর	ধীর
দয়া	দয়া	নীরস	নী২স	নৌল	নীল
কায়া	কায়া	শীতল	শীতল	ধন	ধনী
হাত	হাত	কৌমত	ধীমত	বল	ধল
কালী	কাধী	জৌরক	শু২ক	দধি	দধি
ডৌর	তীর	দিন	দিন	গতি	গতি
ধীর	ধীর	তিল	তিল	কিন	কিন
কীট	খীট	লিপি	লিপি	মণি	মণি
শীত	শীত	হিম	হিম	জিস	জিস

পাঙ ৩ মো.

বিত্ত	অবিত্ত	মলিন	মলিন	অশনি	অশনি
বিনয়	বিনয়	অগতি	অগতি	হরিণ	হরিণ
লিপি	লিপি	ব্রিহা	ব্রিহা	অবধি	অবধি

କଠିନ	ଠିନ	ପାବାଣ	ପାପାଣ୍ଡ	ପାଠିକ	ପାଠକ
ନିୟତ	ନିଧତ	ସରାଳ	ସରାଳ	ପାଶବ	ପାଶଭ
ମିଳାପ	ମିଳାପ	ଅପାର	ଅପାର	ବାଦାୟ	ବାଦାୟ
କପାସ	ଠପାସ	ଅକାଳ	ଅକାଳ	ବାତାମା	ବାତାମା
ବାଳକ	ଆଳକ	ପାକାନା	ପାକାନା	ପଳାଶ	ପଳାଶ
ସମାନ	ସମାନ	ଢଳାନା	ଢଳାନା	ଚାଳକ	ଆଳକ
କପାଟି	ଠପାଟ	ଅବାକ	ଅବାକ	ବାଚାଳ	ଆବାକ
ମାହମ	ସାହମ	କୁକୁର	ଢୁକୁର	କଢୁ	ଢୁ
ଡାଢ଼ନା	ତାଢନା	ଚତୁର	ଅତୁର	ସୁଗ	ସୁଗ
କରାଳ	ଠରାଳ	କୁଳ	ଢୁଳ	କୂପ	ଢୁପ
ସାତନା	ଆତନା	ସୁଧା	ସୁଧା	ଭୂତ	ଭୂତ
ଅସାର	ଅସାର	ତୁଷା	ତୁଷା	ଶୂଳ	ଶୂଳ
ପଟାନା	ପଟାନା	ବୁଧ	ଭୁଧ	ସୁମ	ସୁମ
ଟଗରା	ଟଗରା	ସୁଧ	ସୁଧ	ସୂଳ	ସୂଳ
ଆକର	ଆକର	ପଟୁ	ପଟୁ	ସୂକ	ସୂକ
ମାନବ	ମାନବ	ତରୁ	ତରୁ	ସୂଳ	ସୂଳ

ଗାଞ୍ଜର	ଗାଞ୍ଜର	ଧରୁ	ଧନ୍ତ	ହୃତ	ହୃତ
ବଟୀନା	ଅଟୀନା	ହୁସା	ହୁସା	ସୂଗ	ସୂଧ
ବରସା	ଅରସା	ଧୁଗ	ଧୁସ	ସୂଟ	ସୂଟ
ମାରମ	ସାରମ	ଧୁଗ	ଧୁଗ	ପୂଜା	ପୂଜା
କୁଭାବ	ହୁଭାବ	ସୁଥ	ସୁଥ	ପୁତ	ପୁତ
କୁସତି	ହୁସତି	ଲସୁ	ଲସୁ	ସୂଛ	ସୂଛ
କୁସାର	ହୁସାର	ନଧୁ	ନଧୁ	ସୂତ	ସୂତ

ପାଠ ୮ ଗୋ.

ସୁକୁଟ	ହୁକୁଟ	ନୂତନ	ନୂତନ	ଲୁଟନ	ଲୁଟନ
କୁଶଳ	ହୁଶଳ	ସମ୍ଭର	ସମ୍ଭର	ସଧୁର	ସଧୁର
ଆକୁଳ	ଆକୁଳ	ପୁରଗ	ପୁରସ	ଭୂଷଣ	ଭୂଷଣ
ସୁଧର	ହୁଧର	କୁସୁଦ	ହୁସୁଦ	ପୁତନା	ପୁତନା
ନୂଷଣ	ହୁଧଣ	ଅତନୁ	ଅତନୁ	ସୁସଳ	ସୁସଳ
		ପୁଷକ	ପୁଷକ		

খাঙ ৫ মো.

কৃত কৃত	দূত দূত	গৃহ গৃহ
কৃমি কৃমি	কৃপণ কৃপণ	পৃথু পৃথু
কৃপা কৃপা	গৃহিণী গৃহিণী	মৃত মৃত
কৃশ কৃশ	অমৃত অমৃত	কৃষক কৃষক
কৃষি কৃষি	পৃথিবী পৃথিবী	মৃতক মৃতক
মৃত মৃত	মৃগাল মৃগাল	পৃথক পৃথক
মৃগমা মৃগমা	পৃথক পৃথক	

খাঙ ১০ মো.

কেশ কেশ	কেন কেন	মেঘ মেঘ
কেশ কেশ	কেলি কেলি	লেহ লেহ
নেত নেত	পোটি পোটি	দেব দেব
বেত বেত	খেল খেল	মেক মেক
থেত থেত	চেটা চেটা	কিচিৎ কিচিৎ
গেহ গেহ	তেজ তেজ	কেতাব কেতাব
চেলা চেলা	তেলা তেলা	কেমন কেমন

কেশর কেশর	কেশব কেশব	শৈশব শৈশব
পেশকার পেশকার	কেশরী কেশরী	গৈরা গৈরা
সেবক সেবক	বেজার বেজার	বৈকালী বৈকালী
বেতন বেতন	খেয়াল খেয়াল	পৈশাচ পৈশাচ
দেবতা দেবতা	চেতনা চেতনা	বৈঠক বৈঠক
দেবকী দেবকী	তেতানা তেতানা	ভৈরব ভৈরব
হৈমল হৈমল	দেনাদার দেনাদার	শৈবাল শৈবাল
খেতাব খেতাব	লেপক লেপক	সৈনিক সৈনিক
সেবন সেবন	রেচন রেচন	সৈনিক সৈনিক
তেলী তেলী	সেনা সেনা	বৈতালিক বৈতালিক
চেত চেত	লেখক লেখক	কৈরব কৈরব
ভেক ভেক	লেকড়ী লেকড়ী	শৈল শৈল
রেখা রেখা	কৈতব কৈতব	হৈম হৈম
সেখ সেখ	কৈলা কৈলা	বৈদ বৈদ
কেতক কেতক	তৈল তৈল	গৈগা গৈগা
কেদার কেদার	শৈব শৈব	জৈন জৈন

টৈতা	চৈতা	বৈতরণী	বৈতরণী	সৈরিভ	সৈরিভ
বৈকাল	ঔকাল	ভৈরবী	ভৈরবী	হৈরিক	হৈরিক
		শৈবলিণী	শৈবলিণী		
		পাঠ	১৭	মো.	
মোরা	সোরা	মোতা	মোতা	মোতা	মোতা
মোহা	মোহা	মোহা	মোহা	মোহা	মোহা
মোচন	মোচন	মোচন	মোচন	মোচন	মোচন
মোণ	মোণ	মোণ	মোণ	মোণ	মোণ
মোপ	মোপ	মোপ	মোপ	মোপ	মোপ
মোজগার	মোজগার	মোজগার	মোজগার	মোজগার	মোজগার
মোদন	মোদন	মোদন	মোদন	মোদন	মোদন
মোমকুপ	মোমকুপ	মোমকুপ	মোমকুপ	মোমকুপ	মোমকুপ
মোট	মোট	মোট	মোট	মোট	মোট
মোন	মোন	মোন	মোন	মোন	মোন
মোবা	মোবা	মোবা	মোবা	মোবা	মোবা

দৌলত দৌলত

মৌরব মৌরব

মৌমাছী মৌমাছী

মৌবারিক মৌবারিক

মৌরানিক মৌরানিক

মৌজদার মৌজদার

মৌবিন মৌবিন

মৌরক মৌরক

মৌশ মৌশ

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

মৌস মৌস

ମାଁସ ଶାଞ୍ଜ	ମାଁଢ଼ାଶି ମାଁଢ଼ାଶି
ମାଁକ ପାଞ୍ଜ	ମାଁସଟମାକା ଶାଞ୍ଜପୋକା
ମାଁଜୌ ପାଞ୍ଜ	ମାଁଚଢ଼ା ପାଞ୍ଜ
ମାଁହେତ ପାଞ୍ଜତ	ମାଁମଢ଼ ପାଞ୍ଜ
ମାଁଚାଳି ପାଞ୍ଜାଣୀ	ମାଁଧିନି ଶାଞ୍ଜିନୀ

ପାଠ ୧୨ ଭା.

ଅଭିଳାଷ ଅଭିଳାଷ	ତାହାମା ତାହାମା
ଅନୁଶାସନ ଅନୁଶାସନ	କାଗଜ କାଗଜ
ଆଦର ଆଦର	କାତେଲ କାତେଲ
ଇତିହାସ ଇତିହାସ	ଦିକନ୍ଦାରୀ ଦିକନ୍ଦାରୀ
ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନ	ତୁଳା ତୁଳା
କଚହରୀ କଚହରୀ	ଦୋଷାଦୋଷି ଦୋଷାଦୋଷି
କବିତା କବିତା	ଦେବକୁସୁମ ଦେବକୁସୁମ
ଦଶନବାମାଃ ଦଶନବାମାଃ	କୋପାଳ କୋପାଳ
ପରିହାସ ପରିହାସ	ଗାୟନା ଗାୟନା
ତୁଡ଼ାକରଣ ଧୁଡ଼ାକରଣ	ଗୌଡ଼ାଦାହନ ଗୌଡ଼ାଦାହନ
ତପୋବଳ ତପୋବଳ	ଟାପକଳୀ ଧାପକଳୀ

ফৌতিক ঐতিহ্য	ভৌতি ঐতি
বেয়াকুব তেআকুত	মহাদোষ মহাদোষ
ভুবনমোহন প্রাচীনমোহন	'লাভালাভ'লাভালাভ
ভূতকাল প্রতীক	শতদল শতদল
মহৌতল মহৌতল	চাটবাড়ী খাটবাড়ী
শনিবার শনিবার	পৌকদান খৌকদান
পুরাতন পুরাতন	সদৃশতা সদৃশতা

পাঠ ১৩ মো. Imp

গ + উ = গু গ + উ = গু

গুণ	গুণক	গুণাবলী	গুণগান	গুণাম
গুণ	গুণক	গুণাবলী	গুণগান	গুণাম

র + উ = রু র + উ = রু

গুরু	রুচি	রুচির	রুধির	রুহক	গরু
গুর	রুচি	রুচির	রুধির	রুহক	গরু

શ + ઉ = શુ

શ + ઉ = શુ

શુક પશુપતિ આશુતોષ પશુરાજ શૂઠી
શુક પશુપતિ આશુતોષ પશુરાજ શૂઠી

હ + ઉ = હુ

હ + ઉ = હુ

હકૂમ હતવહ વહ હડ હતાશન
હુકુમ હુતવહ વહ હડ હતાશન

ર + ઉ = રુ

ર + ઉ = રુ

રૂપ અપરૂપ નિરૂપામ્ન આરૂઢ
રૂપ અપરૂપ નિરૂપામ્ન આરૂઢ

હ + ળ = હુ

હ + ળ = હુ

અપહૃત હૃષિકેશ હૃદય હૃદેશ
અપહૃત હૃષિકેશ હૃદય હૃદેશ

પાઠ ૧૪ મો, જોડાક્ષરો.

ઝ = ય ની જોડણી અને તેના શબ્દો

ગુજરાતીમાં ય આખો અક્ષરજોડાઈ છે અને ય ની પહેલાંનો અક્ષર અરધો હોય છે, જ્યારે બંગાળીમાં જોડવાનો ય તદ્દન છુદ્દી જ રીતનો આવી ડ રીતનો હોય છે અને ય ની પહેલાંનો અક્ષર આ

એજ વપરાય છે કે જે શુભરાતી કરતાં ઉલટું છે તેથી ખાસ
ધ્યાનમાં રાખવાનું છે જેમ કે :— વાક્ય = વાક્ય

ઠાંગકા	આધ્યાન	સૌભાગ્ય	જાંઘાળ
ચાણુચ્ય	આખ્યાન	સૌભાગ્ય	આલોચ્ય
જ્યોતિ	નાટ્ય	પાઠ્ય	જાડ્યાંરિ
જ્યોતિ	નાટ્ય	પાઠ્ય	જાડ્યાંરિ
ધનાઠા	પૂજાવાન	અમાઠા	અપથા
ધનાઠ્ય	પુજ્યવાન	અમાત્ય	અપથ્ય
મઠા	વધ્ય	જયન્ત	ગોપા
સદ્ય	અધ્ય	જવન્ત્ય	ગોપ્ય
નભા	સૌમ્ય	ચોર	ધૌમ્ય
લભ્ય	સૌમ્ય	ચોર	ધૌમ્ય
વાનાકાલ	વાપા	મામતા	
બાલ્યકાલ	બાપા	શ્યમતા	

શ-ય-હને ય જુદી રીતે લેવાય છે.

શ્ય વ્ય ય્ય જ નિવા નચ્ચ
શ્ય વ્ય ય્ય જ નિવા નચ્ચ

પાઠ ૧૫ મો.

“૨” ની નેડણી બંગાળીમાં જરા અટપટી છે દાખલા તારીકે
શબ્દો નીચે પ્રમાણે :— ઠ = ક્ર

ઠક્રપાળી	તક્ર	ઠાંહક	અગુજ
અઠપાણી	તઠ	ઠાંહક	અગ્રજ
શૌલ	ઠાંલ	વજ્રપાત	વજ્રાકુશ
શીઘ	આઘાણુ	વજ્રપાત	બજાંકુશ
પાત્ર	ત્રાસ	ભદ્ર	દ્રાવક
પાત્ર	ત્રાસ	ભદ્ર	દ્રાવક
ક્રવ	ક્રવટવશા	પ્રલય	પ્રમાદ
ધ્રુવ	ધ્રુબરેખા	પ્રલય	પ્રસાદ
લગ	લમગ	જાતિભ્રંશ	તાત્ર
બુલુ	બ્રમલુ	ભતિબ્રંશ	તામ્ર
આમ્ર	લજ	પરિવ્રાજક	વ્રત
આમ્ર	બ્રજ	પરિવ્રાજક	વ્રત
શ્રમ	શ્રીમાન	હ્રામ	હ્રમૌમા
શ્રમ	શ્રીમાન	હ્રાસ	હ્રસીમા

પાઠ ૧૬ ચો, રેફ અને તેના શબ્દો.

કર્ક કર્ક

દૂર્ગમ દુર્ગમ

પૂનર્જાત પુનર્જાત

પર્ણકૂટી પર્ણકૂટી

ગર્વ ગર્વ

તતુર્ભૂજ ચતુર્ભૂજ

ગર્ભકોષ ગર્ભકોષ

દૂર્યોધન દુર્યોધન

મર્યાદા મર્યાદા

દૂર્બલ દુર્બલ

દૂર્લભ દુર્લભ

વાર્લિ વાર્લિ

મર્શક દર્શક

મૂર્થ મૂર્થ

દૂષ્ટ દુર્ષ્ટ

નિર્વાર નિર્વાર

દર્પણ દર્પણ

આદર્શ આદર્શ

લોમહર્ષ લોમહર્ષ

મહર્ષિ મહર્ષિ

વર્ષણ વર્ષણ

ગર્હિત ગર્હિત

શાસ્ત્રાર્થ શાસ્ત્રાર્થ

[ગાર્હસ્થ્ય ગાર્હસ્થ્ય]

તર્વા ચર્વા

દૂર્ગતિ દુર્ગતિ

અર્ધ અર્ધ

પાઠે ૧૭ મો.

“ મ ” ની જોડણી.

રુક્મિણીકાન્ત	યુગ્મ	મહાત્મા	પદ્મ	મન્મથ
શક્તિમણીકાન્ત	યુગ્મ	મહાત્મા	પદ્મ	મન્મથ
ઉગ્મા	સ્મૃતિ	। ત્રાન્નાગ		
ઉગ્મા	સ્મૃતિ	। પ્રાદ્યુ		

“ લ ” ની જોડણી.

ક્લેશ	અગ્નિ	શ્લાઘા	ક્લેશક	શ્લાઘા
ક્લેશ	અગ્નિ	શ્લાઘા	ક્લેશક	શ્લાઘા
અગ્નિ	શ્લેષ્ઠ	મલ્લાર		
અગ્નિ	શ્લેષ્ઠ	મલ્લાર		

“ વ ” અથવા “ બ ” ની જોડણી.

વાથ	પાકામ	જ્વાલ	જ્વર	ત્વરા	દારા
વાથ	પાકામ	જ્વાલ	જ્વર	ત્વરા	દારા
મોરધ્વજ	વિશ્વાસપાત્ર	સ્વર	જિહ્વા		
મોરધ્વજ	વિશ્વાસપાત્ર	સ્વર	જિહ્વા		

પાઠ ૧૮ મો.

“ ન ” જોડની.

વિષ્ણુ	નમ્ર	ક્રુદ્ધ	વ્રજ	અન્ન	પ્રશ્ન
વિષ્ણુ	નગ્ન	કૃત્તન	રત્ન	અન્ન	પ્રશ્ન
બીજા અક્ષરોની જોડણીના નમુના,					
તૂકા	શક્તિ	ક્રના	મક્ષા	મક્ષા	મક્ષા
તુકા	શક્તિ	ક્રમા	દગ્ધ	શંકા	શંખ
ગજલ	મજા	જ્વજ્વ	મજ્જન	જ્ઞાતા	
મગ્ગલ	સમ્યા	સ્વચ્છ	સમજન	જ્ઞાતા	
કાકુન	વાહ્યા	મજ્જન	પડી	કર્તક	
કાંચન	ખાંચ્યા	મંજન	પદી	કર્તક	
ઉદ્ધર્ષા	કર્ષ	દગ્ધપાણિ	મત્ત		
ઉદ્ધર્ષા	કર્ષ	દગ્ધપાણિ	મત્ત		
ઉદ્ધાપન	ઉદ્ધાર	ઉદ્દેશ્ય	ઉદ્ધાર		
ઉદ્ધાપન	ઉદ્ધાર	ઉદ્દેશ્ય	ઉદ્ધાર		

મહાંશ	અનશ્ચર	દિગશ્ચર	કાંશ્ચ
સહભાવ	અનન્તર	દિગન્તર	કાન્તા

પાઠ ૧૯ મો.

બીજા અક્ષરોની જોડણી ચાલુ.

પદ્ધ પન્થ	નિષ્પાક લિખ્યાક
અન્ન અન્ધ	ગંડીરતા ગમ્ભીરતા
તૃષ્ણ તૃપ્તા	અગ્નિ અદ્ય
અક્ષ અબ્ધ	અર્ધગૌ અષ્ટમા
હૃષ્ણર છૃષ્ણર	તસ્કર તરકર
તીક્ષ્ણ તીક્ષ્ણ	દિગશ્ચર દિગમ્બર
આકાંક્ષા આકાંક્ષા	શૂન્ન શુદ્ધ
પૂલ પુન	નિશ્ચય નિશ્ચય
નન્દ નન્દ	પૂર્ણ પૃષ્ઠ
મક્ષિ સન્ધિ	નિશ્ચ નિશ્ચ
શક્ષ શક્ષ	નક્ષત્ર નક્ષત્ર

લુક્ત સ્તબ્ધ
મમ્પ્રદ સમ્પદ

જાજ્ઞન્યમાન જાજ્ઞવલ્ક્યમાન
તદ્વ તત્ત્વ

પાઠ ૨૦ મો.

તદ્વ તત્ત્વ
મક્તા સન્ધ્યા
મહ્ત્રમ સમ્પ્રમ
મૂર્છા મૂર્છા
દુર્દશા દુર્દશા
દૂર્મતિ દુર્મતિ
વીર્યા વીર્યા
પૂર્વ પૂર્વ
દૂર્વન દુર્વન

પાર્શ્વભાગ પાર્શ્વભાગ
દૈન્ય ધન્ય
મમ્પ્રદાન સમ્પ્રદાન
ઠઠા ચચા
તર્જની તર્જની
અર્ધાશન અર્ધાશન
દૈર્યા દૈર્યા
મર્વ સર્વ
રાષ્ટ્રીયમહા રાષ્ટ્રીયસભા

શાસ્ત્ર શાસ્ત્ર

પાઠ ૨૧ મો.

આપ્ત જન તથા સગા સંબંધીઓના ઉચ્ચાર અને અર્થ.

પરમશ્વર
માનુષ્ય

પરમેશ્વર
માનુષ્ય

પરમેશ્વર
મનુષ્ય

પિતા	પિતા	આપ
માતા	માતા	મા
ભાતા	બ્રાતા	ભાઈ
કાકા	કાકા	કાકા
પિતે	- પિતે	પુઆ
પૂત્ર	પુત્ર	દિકરો
બાલક	બાલક	બાળક
કન્યા	કન્યા	દિકરી
બાલિકા	બાલિકા	બાળકી
- ભાગિના	- ભાગિના	ભાણેજ
ભાઈપો	- ભાઈપો	ભત્રીજો
સ્વામી	સ્વામી	ધણી
વાવા	બાબા	આપ
ઠાકુરદાદા	ઠાકુરદાદા	આપનો આપ
પિતામહ	પિતામહ	”
માતામહ	માતામહ	નાના (માના આપ)
છીલોલક	સ્ત્રીલોક	સ્ત્રીઓ
ભગિની	ભગિની	બહેન

કાકો	કાકી	કાકી
ચામો	માસી	માસી
પિતૃ	- પિત્તી	પુઈ
હો	સ્ત્રી *	સ્ત્રી
મા	મા	મા
ઠાકુરમા	ઠાકુરમા	દાદી (બાપની મા)
દિદિમા	દિદિમા	નાની (મા ની મા)
દોહિત્ર	દોહિત્ર	દોહિત્રી (દીકરીના દીકરો)
પૌત્ર	પૌત્ર	પૌત્ર (દીકરાના દીકરો)
પૌત્રી	પૌત્રી	પૌત્રી (દીકરાની દીકરી)
ચામા ચામો	મામા મામી	મામા મામી
જામાઈ જામાતા	જામાઈ જામાતા	જામાઈ
પૂત્રવધુ	પુત્ર વધુ	વહુ (દીકરાની વહુ)
શ્વશુર	શ્વશુર	સાસરો
શાશુડિ	શાશુડી	સાસુ
શુદ્ધ શ્વશુર	- પુર શ્વશુર	કાકોજી
માના માનો	શાલા શાલી	શાળો શાળી

* પોતાની સ્ત્રીને જંગાળી લોકો પરિવાર કહે છે.

ભાજ	ભાજ	ભોળધ
ભગ્નિપતિ	ભગ્નિપતિ	બનેવી
દેવર	દેખર	દેર
ભાસુર	- ભાસુર	જેઠ
બેચાઈ	બેચાઈ	વેવાઈ
નનદ	નનદ	નણુંદ
મનિષ	- મનિષ	માલિક, શેઠ
મનિષ-પત્નિ	મનિષ-પત્નિ	માલકેણુ, શેઠાણી
કનેવડ	- કનેવડ	નાનીવડુ
ધર્મ પિતા	ધર્મપિતા	ધર્મપિતા
ધર્મ માતા	ધર્મ માતા	ધર્મ માતા
ધાત્રી પૂત્ર	ધાત્રી પુત્ર	દુધભાઈ

નાના છોકરાંને “ખોખો” તથા “છેલીએ” તથા નાની છોકરી ને “ખોખી” તથા “મેએ” કહે છે

પાઠ ૨૨ મે.

અવસ્થા અનુસાર નામ.

શિશુ	શિશુ	ખાળક
યુવા	યુવા	યુવાન

સદ્ગ વુડા	વૃદ્ધ બુડા	બુદ્ધો ઘરડો
પિતૃ માતૃશૈન વાનક	પિતૃ માતૃહિન બાલક મા બાપ	વગરનું બાળક
ઘૃહદાર	ઘૃતદાર	રાંડેલો
કૃતદાર	કૃતદાર	વિવાહીત
પૂરુષ	પુરુષ	પુરુષ
કુમારો	કુમારી	કુમારી
વિધવા	વિધવા	વિધવા

મુચના—ઉપર આપેલા ઘણા શબ્દો ગુજરાતીને મળતાછે તેથી હવે પછી ગુજરાતી ભાષાને ગળતા શબ્દો પડતા મુકવામાં આવ્યા છે, માટે બંગાલી વાંચનમાં જે ગુજરાતી શબ્દને મળતા શબ્દો આવે તેનો અન્ય અર્થ ન ગણવો જની શકતા ફેરફાર વાળા શબ્દો ઝીણી નજરથી શોધી શોધીને આપવામાં આવશે સહેજ હેરફેર વાળા શબ્દો પણ આપવામાં આવશે પરંતુ જરાજર મળતા અંધ, કાણાં, કાળા, તોતલા, મોટા, મુંઢર આવા શબ્દોજ પડતા મુકવામાં આવશે.

થોંડા	ખોંડા	લંગડો
કૃશ	કૃશ	કૃશ
લમ્બા	લમ્બા	લાંબો
થોજા	ખોજા	હિજડો

વાંમન	આમન	બટુક
કૂંચમિત્ર	કુત્સિત	કદરૂપો
રૂઘ	રૂપ	રોગી
મૂઝ	મુસ્થ	આરોગ્ય
કાંટો	કાલો	કાળો
મહાન	સન્તાન	સન્તાન
પોષ્યપૂત્ર	પોષ્યપુત્ર	પાળેલપુત્ર
શુશ્રૂષાકારિણી	શુશ્રુષાકારિણી	સારવાર કરનાર
સુશ્રદ્ધાકારિણી	સ્તન્યદાયિણી	ધાવ (ધવરાવનારી)
ઉપપતિ	ઉપપતિ	યાર
નિમન્ત્રિત વ્યક્તિ	નિમન્ત્રિત વ્યક્તિ	મહેમાન
વિદેશી	બિદેશી	પરદેશી
પ્રતિબેશી	પ્રતિબેશી	પાડોશી
અપરિચિત વ્યક્તિ	અપરિચિત વ્યક્તિ	અજાણ્યો
કૃતદાસ	કૃતદાસ	ગુલામ
છાત્ર	છાત્ર	વિદ્યાર્થી
શિક્ષાનવિશ	શિક્ષાનવિશ	ઉમેદવાર

ପାଠ ୨୩ ଭା, — ଅଂଗା.

ସାଥାର ଶୁଳି	ସାଥାର ଖୁଣ୍ଟି	ଖୋପରୀ
ସୁଧମଞ୍ଜରୀ	ସୁଧମନ୍ତରୀ	ଅଢ଼ିରୀ
ସାଢ଼	ଧାଢ଼	ଗରଦନ
ଚିବୁକ	ସିଞ୍ଚୁକ	ଢାଢ଼ି
ଠୋଠ	ଠାଠ	ଢୋଠ
ବୁକ	ଘୁକ	ଘାଟୀ
ଢେରୁନଠ	ଢେରୁନଠ	ଘରଡ଼ା
ତଳପେଟ	ତଳପେଟ	ପେଟୁ
ପାକନ୍ଧନୀ	ପାକନ୍ଧନୀ	ଢୋଜରୀ
କୋମର	କୋମର	କମର
ଦ୍ରକ	ତ୍ବକ	ଆମଣି
ହାତର କଞ୍ଜି	ହାତର କଞ୍ଜି	ଢ଼ିଏଣୀ
ବୁଢ଼ା ଆଞ୍ଜୁଳ	ଘୁଢ଼ା ଆଞ୍ଜୁଳ	ଅଂଗୁଠା
ଆଞ୍ଜୁଳ	ଆଞ୍ଜୁଳ	ଆଞ୍ଜୁଳ
ପଞ୍ଜର	ପଞ୍ଜର	ପାଞ୍ଚଣୀ
କଞ୍ଜୁ	କଞ୍ଜୁ	କାଣ୍ଡା

ଚୋଥେର ପାତା	ସୋଅିର ଧାତା	ଧାଁଧାଣ୍ଡୁ
ଚୋଧ	ସୋଧ	ଆଁଧ
ଚୋଥେର ପାତାରୁଚୁଳ	ସୋଅିର ଧାତାରୁଧୁଳ	ଧାଧାଣ୍ଡୁନାବାଣ
ଚୋଥେର ତାରା	ସୋଅିର ତାରା	ଆଧନୀ ଶିଧୀ
ନାକେରୁ ହିଢ଼	ନାକେର ଡିଢ଼	ନକେଇଃ'
ଗୌପ	ଗାଁଧ	ଧୁଡ଼
ରକ୍ତ	ରକ୍ତ	ଦୋଢ଼ି
ହାଡ଼	ଢାଡ଼	ଢାଡ଼କାଁ
କାଗ	କାଣ୍ଡ	କାଣ୍ଡ
ଢ଼	ଧୁ	ଧୁଗୁଡ଼ି
ଉରୁ	ଓଃ	ନା'ଗ
ହାଁଟୁ	ଢାଁଡ଼	ଗୋଢ଼ାଣ୍ଡୁ
ପା	ଧା	ଧଗ
ପାଢ଼େର ଗାଁହିଟ	ଧାଧେର ଗାଁଧିଟ	ଧୁଁ'ଡ଼ି
ଗୋଡ଼ାଲି	ଗୋଡ଼ାଲି	ଧିଡ଼ି
ପାଢ଼େର ତେଲୋ	ଧାଧେର ତେଲୋ	ଧଗନ୍ତୁ' ତଣ୍ଡିଧୁ'
ମଞ୍ଜା	ମଙ୍ଗଳା	ନଶ

ସାଂମଜେନୌ	ଭାଂସପେଶୀ	ଗୋଠଣୀ (ଭସଟ୍ଟ)
କ୍ଳେଶ	ଶ୍ଳେଷ୍ମ	କଞ୍ଜ
ସ୍ବର	ରବର	ଅବାଞ
ଟଙ୍କୁ	ଅକ୍ଷୁ	ଆଂଘୋ
ଟୋଥେର ଜଳ	ସୋଫେର ଜଳ	ଆଂସୁ
ଥୁଡୁ	ଥୁଡୁ	ଥୁଂକ
ନୋମ	ଲୋମ	ଭାଳ

ପାଠ ୨୪ ଭୋ,—ପଶୁ ପକ୍ଷି.

ସ୍ବୟନା—ଶୁଭ୍ରାତୀନେ ଭଜନା ଯନ୍ତ୍ରୋ ଆଧ୍ୟା ନଧୀ.

ଘୋଟକୌ	ଘୋଟକୀ	ଘୋଡ଼ି
ଗାଢ଼ି	ଗାଢ଼ା	ଗାଧ
ଭେଡ଼ା	ଭେଡ଼ା	ଭେଡ଼
କୁକୁର	କୁକୁର	କୁତର
କୁକୁରୀ	କୁକୁରୀ	କୁତରୀ
ଭଲ୍ଲୁକ	ଭାଲ୍ଲୁକ	ରିଂଧ
ମହିଷ	ମହିଷ	ଭେଂସ
ଗଞ୍ଜାର	ଗଞ୍ଜାର	ଗେଂଡ଼ା

উই	উই	উই
গাধা গদভ	গাধা-গদভ	গধেডা
ছাগ	ছাগ	অকই
বিডাল	বিডাল	বিলাডী
শূকর	শূকর	শুধর
বানর	আনর	বাঁদে
শূগাল	শূগাল	শিয়াণ
খেকশিমালী	খেক শিয়াণী	লোকী
মূষিক ইন্দুর	মূষিক, ইন্দুর	উঁদর
বাছুর	আছুর	বাছুর
মেঘ শাবক	মেঘ শাবক	মেঁটানু
ছাগ শাবক	ছাগ শাবক	অকরানু
কুকুরের বাচ্ছা	কুকুরের বাচ্ছা	কুরকুরী
চতুষ্পদ	অচতুষ্পদ	মোপগু
শূঙ্গ	শূঙ্গ	শিংগু
খুর	খুর	অরী
পশম	পশম	ইবা
পোকা	পোকা	খীডা

অজাপতি	অম্বিনপতি	২২৫০	তৈতর
মৌমাছী	মৌমাছী	২২৫১	মধমাছী
মাছি	মাছাছি	২২৫২	মাছী
পদ্মপান	পদ্মপান	২২৫৩	দীড
ময়ূর	ময়ূর	২২৫৪	মোর
কাঁকাতুরা	কাঁকাতুরা	২২৫৫	কাঁকাতুরা
পানুরা	পায়রা	২২৫৬	কলুতর
বক	বক	২২৫৭	অগলো
নোরগ	মোরগ	২২৫৮	কুকড়া
শকুনি	শকুনি	২২৫৯	গিধ
মাছরাঙ্গা	মাছরাঙ্গা	২২৬০	মছিভারপক্ষি
চক	অংখু	২২৬১	অংখ
ডিম্ব	ডিম্ব	২২৬২	চিড়
উকুন	উকুন	২২৬৩	শ্রী
নিকি	নিকি	২২৬৪	লিখ
মাকড়সা	মাকড়সা	২২৬৫	কিডি
গুটিপোক	গুটিপোক	২২৬৬	রেশমনা খীড়া
ছারপোক	ছারপোক	২২৬৭	মাকড়

ચિત્રક	ઝિનુક	છીપું, છાપું
કચ્છપ	કચ્છપ	કાચખો
કૂઝોર	કુમ્ભીર	મગર
વિહા	બિહા	વીંછી

પાઠ રપ મો.

ઝાડ પાલો તથા અનાજ.

પાતા	પાતા	પાન
ફૂંડિ	ફૂંડિ	કલી
થોમા	ખોસા	છાલ
ચૂકન	મુકૂલ	પુલ કલી
કાઠ	કાઠ	લાકડું
આંશ	આંશ	રેશાતાર
આમગાછ	આમગાછ	આંખો
નારિકેલ	નારિકેલ	નાળીયેલ
કલા	કલા	કેળું
ઠારાગાછ	ઠારાગાછ	ધાસ
નતી	લતી	બેલો

શાશ્વ	શરય	અનાજ
ધાત્ર	ધાન્ય	ધાન
ચાઉલ	ચાઉલ	ચોખા
ગમ	ગમ	ધઉં
ચવ	ચવ	જવ
ચમ્પદા	મયદા	લોટ
હૂડા	ભુડા	મકાઈ
હોલા	છોલા	ચણા
માગુદાનાં	સાગુદાના	સાબુદાણા
મરિવા	સરિષા	સરસવ
તિમિ	તિસિ	અલસિ

પાઠ ૨૬ મે.

ફળ, મેવો, મસાલો અને ખાવાની ચીજો.

જામ	જામ	જામું
રસ્ટા	રમ્ભા	કેળાં
કમલાલેલુ	કમલાલેલુ	નારંગી
કૂલ	કૂલ	ખેર

ચિત્રક	ચિત્રક	છીપું, છાપું
કષ્ટપ	કૃષ્ટપ	કાચળો
કુહીર	કુમ્હીર	મગર
ચિહ્વા	બિહ્વા	વીંછી

પાઠ ૨૫ મો.

ઝાડ પાલો તથા અનાજ.

પાતા	પાતા	પાન
ફૂંડિ	ફૂંડિ	કલી
થોના	થોસા	છાલ
મુકુલ	મુકુલ	પુલ કલી
કાઠ	કાઠ	લાકડું
આંશ	આંશ	રેશાતાર
આમગાછ	આમગાછ	આંખો
નારિકેલ	નારિકેલ	નાળીયેલ
કલા	કલા	કેળું
ચારાગાછ	ચારાગાછ	ધાસ
લતા	લતા	બેલો

મંચ	શસ્ત્ર	અનાજ
ધાન્ય	ધાન્ય	ધાન
ઠાઉલ	ચાઉલ	ચોખા
ગમ	ગમ	ધઉં
ચવ -	ચવ	જવ
મયદા	મયદા	લોટ
હૂડી	ભુડા	મકાઈ
છોલા	છોલા	ચણા
માંબુદાના	સાગુદાના	સાંબુદાણા
મરિયા	સંરિયા	સરસવ
તિમિ	તિસિ	અલસિ

પાઠ ૨૬ મો.

ફળ, મેવા, મસાલો અને ખાવાની ચીજો.

જાંઘ	જામ	જાળું
રહા	રમ્ભા	ડેળાં
કમલાલેલુ	કમલાલેલુ	નારંગી
કૂલ	કૂલ	બોર

ନାରିକେଳ	ନାରିକେଳ	ନାରିଧେଳ
ତରମୁଞ୍ଚ	ତରମୁଞ୍ଚ	କର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗର, ତରମୁଞ୍ଚ
ସୁଂତି	ସୁଂତି	ସ୍ବମେଣୀ
ରସୁନ	ରସୁନ	କରାଣ୍ଡ
ପଳାଞ୍ଚୁ	ପଳାଞ୍ଚୁ	ଡୁଂଗଳୀ, କାଂଡା
ଗୋଲଆଳୁ	ଗୋଲଆଳୁ	ଅଟାଟା
ସମଳା	ସମଳା	ସମାଣ୍ଡୋ
ଜରଜୀ	ଜରଜୀ	ଜଳବନ୍ତୀ
ହରିଡ଼ା	ହରିଡ଼ା	ହଳହର
ସୌରି	ସୌରି	ସୌରୀ
ଜାଝାମ	ଜାଝାମ	ଝେସର
ସରିଟ	ସରିଟ	ସରିଟ
ସରିମା	ସରିମା	ସାଧ
ନଞ୍ଜା	ନଞ୍ଜା	ଲାଳ ସରିଟ
ଆନା	ଆନା	ଆନା
ଏଲାଇଟ	ଏଲାଇଟ	ଏଲାଇଟ
ତେଜପାତ	ତେଜପାତ	ତମାଳପତ୍ର
ନାରିଚିନି	ନାରିଚିନି	ତର

ત્રિંશૂલ	પિંપુલ	પીંપર
થડ્ઝર	ખયેર	કાથો
થાછ	ખઘ	લોજન, ખાવાનું
મછ	મઘ	દારૂ, શરાબ
રૂઠી	રૂટી	રોટલી
અષજ ટેકુ	અમ્મલ ટકુ	ચટણી
ગાછ	માછ	માછલું
દૂધ	દુધ	દુધ
ગાવાન	સાખાન	સાખુ
મર	સર	મલાઈ
લવળ	લવણ	મીઠું
તૈન	તૈલ	તેલ
ઠિનિ	ચિનિ	ખાંડ
વાતામા	ખાતાસા	પતાસા
જનડાંગ	જલયોગ	પાણીપીણું (નાસ્તો કરવો)
નાનાધર	રાનાધર	રસોડું
કચ્છલા	કચલા	કેલસા

જાલાનો કાઠ	જાલાની કાઠ	બાળવાનાં લાકડાં
આગુળ	આગુણ	આગ
ધોંસા	ધોંયા	ધુવાડા
છાઈ	છાઈ	રાખ
રૌંધુનિ	રૌંધુનિ	રસોથો
વાટિ	બાટિ	વાટકો
થાના	થાણા	થાળી
કનમૌ	કલસી	કળશો
ઠામઠ	આમચ	ચમચો

પાઠ - ૨૭ મો.

કપડા, ધરેણાં, ઘર, સામાન.

કામિજ	કામિજ	ખમિસ
જેબ	જેબ	ખીસ્તુ, ગજબુ
ટૂપિ	ટૂપિ	ટોપી
પશમિ કાપડ	પશમિ કાપડ	ગરમ કાપડ
બોતામ	બોતામ	બટન
આંટી	આંટી	વિટી

વાડી	બાડી	ધર
વમત વાડી	બસત બાડી	રહેવાનું ધર
કૂઠારી	કુઠારી	કેઠડી, ચોરડી
છાદ	છાદ	છત
દરજા	દરજા	દરવાજા
ઠોકાટ	ચોકાટ	ચોક
જાનાલા	જાનાલા	ખડખી, દરવાજો
જનેરકલ	જલેરકલ	પાણીનો નળ
કલ	કલ	સંચો, નળ વગેરે
વડધર	ખડધર	મોટું ધર
શુઈવારધર	શુઈખારધર	સુવાનું ધર
વૈઠકખાના	ઐઠકખાના	ઐઠક
ઉઠાન	ઉઠાન	આંગણું, ફળીયું
ગોચાલ	ગોચાલ	ગોશાળા
એકતાના	એકતાલા	+ ભોંયતળીયું
દોતાલા	દોતાલા	પહેલોમાળ
કૂંટડધર	કૂંટધર	કુંપડું

+ બંગાળમાં ભોંયતળીએથીજ પ્રથમ તરલો (માળ) ગણાય છે.

ସାମ	ଥାମ	ଥାମତୋ
ପାଥର	ପାଥର	ପଥର
ତତ୍ତ୍ୱପୋଷ	ତତ୍ତ୍ୱପୋଷ	ପାଟ
ଟାନାପାଆ	ଟାନାପାଆ	ଞେ'ଅନାନୋପ'ଞୋ
ମିନ୍ଦୁକ	ସିନ୍ଦୁକ	ପେଟ
ଦୋଳନା	ଦୋଳନା	ପାରଣ୍ଡ
ଲଞ୍ଜନ	ଲଞ୍ଜନ	ଜ୍ଞାନସ
ଅନ୍ନୌପ	ଅନ୍ନୌପ	ଦିବୋ
ମଳିତା	ମଳିତା	ଭାତି
ଶିକଳ	ଶିକଳ	ଶାଞ୍ଜ
ମେଞ୍ଜ	ମେଞ୍ଜ	ଆରଣ୍ୟାନ୍ତ ଡୋ
ଦେଓମାଳ	ଦେଓମାଳ	ଦିବାଳ
କେଦାରୀ	କେଦାରୀ	ଧୁରଶୀ
ତୁଣ	ତୁଣ	ଧୁନୋ
ବାଲି	ବାଲି	ରେତୀ
କଢ଼ା	କଢ଼ା	କଢ଼ା
ଜନେରଜାଳା	ଜନେରଜାଳା	ପାଣ୍ଡୁନୁ'ମଟକ'
ବାନନ	ବାନନ	ବାସାଣ

કેટલિ	કેટલિ	દેગડું
છાતા	છાતા	છતરી
ચાલિશ	બાલિશ	તકીયો
ચમારિ	મસારિ	મચ્છરદાની
ચગલિ	બગલિ	ભાંધીટ
ચોમટો	ધોમટા	ધુંધટ
ચૂચ	સુચ	સોધ
જૂતા	લુતા	નેડા
પાઠાર્થી	પાઠાર્થી	વિદ્યાર્થી
છાત્ર	છાત્ર	વિદ્યાર્થી
ટૂંચીકાગજ	ચુધીકાગજ	શાહીચુસણીયું, ખેલોટીંગ
કાલિ	કાલિ	શાહિ
દોઝાત	દોયાત	બોટો, ખડિયો
ગૂંચકાર	પુરસ્કાર	ધનામ
જેળા	જેણી	દરજ્જો, કલાસ
મજાહ	સખાહ	અડવાડીયું
રૈમાન	દૈમાસ	બેમાસ

ઉચ્છ્રેણીતેઉઠા ઉચ્ચ શ્રેણીતેઉઠા ઉપજ્ઞા વર્ગમાં
ચક્ર

પૂજકાંગાર	પુસ્તકાગાર	પુસ્તકાલય
થેલા	ખેલા	રમત
સ્કૂલેર	વેતન સ્કૂલેર ખેતન	નિશાળનીકી
શાસ્ત્રિ	શાસ્ત્રિ	સબ
મંવાનપત્ર	સંખાદપત્ર	છાપો સમાચાર પત્ર
આલોકચિત્ર	વિજ્ઞા આલોકચિત્ર	વિદ્યા-ફોટોગ્રાફી
પાઠીગણિત	પાઠીગણિત	અંકગણિત

પાઠ ૨૮ મો.

ઉકીલ	ઉકીલ	વકીલ
ચિકિત્સક	ચિકિત્સક	વેદ
નાપિત	નાપિત	વાણુદ, હળમ
કામાર	કામાર	લોહાર
સ્વર્ણકાર	સ્વર્ણકાર	સોની
ચાકરા	ચાકરા	સોની
મુદ્રી	મુદ્રી	મોદી
પૂજક વિદ્યેકતા	પુસ્તક બિદેતા	ચોપડી વચનાર

କଲୁ	କଢୁ	ତେଣୁ
ମନ୍ଥ /	ଢନ୍ଥ	ଢୁଠାରେ
ଡାକାତ	ଡାକାତ	ସୋର
ଧୋପା	ଧୋପା	ଧୋଧା
ନାବିକ	ନାବିକ	ଢୋଡ଼ିବାଜା
ବ୍ୟବସାୟୀ	ବ୍ୟବସାୟୀ	ବେପାରୀ
ହାତୁଡ଼େ ଡାକ୍ତାର	ହାତୁଡ଼େ ଡାକ୍ତାର	ନକଲି ବୈଦ
ପାଠକ	ପାଠକ	ଭାଷୁନାରୋ
କାମାରୀ	କାମାରୀ	କଂସାରୋ

ପାଠ ୨୯ ଗୋ.

ପୂର୍ବାହ୍ନ	ପୁର୍ବାହ୍ନ	ଅପୋର
ଅପରାହ୍ନ	ଅପରାହ୍ନ	ସାଞ୍ଜ
ନିଶିଥସମୟ	ନିଶିଥସମୟ	ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରୀ
ଗତକାଳ	ଗତକାଳ	ଗଘ କାଳ
ଆଗାମୀକାଳ	ଆଗାମୀକାଳ	ଆବତୀ କାଳ
ରୋପ୍ୟ	ରୋପ୍ୟ	ଆଂଦି
ତାମ୍ର	ତାମ୍ର	ତାଂସୁ

ઉત્તરદિક	ઉત્તરદિક	ઉત્તર દિશા
ઝાડેન	ચાઇન	કાયદો
માલિમ	સાલિસ	પંચ
ચર	રવત્વ	હક્ક
મોક્તોર	મોક્તાર	મુખત્યાર
કટરદ	કયેદ	કેદ
દેઉલિન્ના ચાહ્તિ	દેઉલિયા વ્યક્તિ	દીવાળીયો
દગુન	દન્ડન	સળ
નાલિમ	નાલિસ	દાવો, ફરિયાદ
થેણાર	ઝેખ્તાર	કેદ
ચૂઠનિથા	મુચ્છિખા	મુચ્ચરકો

પાઠ ૩૦ મો.

નિષ્પત્તિ	નિષ્પત્તિ	ફે'સલો
નૌલામ	નીલામ	લીલામ
ભાલ	ભાલ	સારો
મૂઝી	મુશી	મુંદર
કોન	કોન	ખુણો

કતકણ્ણિ	કતકગુલિ	કેટલાક
એઈ	એઈ	આ (પાસેની ચીજ બતાવે)
ઈ	એ	ઓ (દૂરની ચીજ બતાવે)
મેઈ	સેઈ	તે
ઈ મકલ	એ સકલ	આ બધા
ચન્દ	મન્દ	ધુરા
વડ	બડ	મોટા
ચ્છ૯	બૃહત્	મોટું
વન્ય	બન્ય	જંગલી
ચૌંડા	ખોંડા	લંગડો
ગચ્છગતિ	મન્યર ગતિ	સુસ્ત
કૂંડે	કૂંડે	સુસ્ત
ચૂકુ	મુકુ	મુંગો
બોબા	ખોખા	ખોખડો
વિઝી	ખિશ્રી	કરપ
કૂલ્મિ૯	કુત્સિત્	ખરાબ લક્ષણવાળો
નિમ્ન	નિમ્ન	નિચો
દ્રુતગામી	દ્રુતગામી	ઉતાવળો

મંકૌર્ગ	સંકીર્ણ	તંગ
ઉપસ્થિત	ઉપસ્થિત	હાજર
અનુપસ્થિત	અનુપસ્થિત	ગેરહાજર
પ્રફુલ્લ	પ્રપુલ્લ	ખુશ
લાઝુક	લાલુક	શરમાળ
અશિષ્ટ	અશિષ્ટ	ગમાર
વેઆનવ	ઝે આદળ	ઝે અદળ
શુદ્ધ	શુદ્ધ	સુકડું
વાત્સરિક	વાત્સરિક	વાર્ષિક
એકટા	એકટા	એક
કેહના	કેહના	કેહ નહિ
અપર	અપર	ખીન્ને
અન્ય એકટા	અન્ય એકટા	એકખીન્ને
મકલ	મકલ	બધા
કતિપત્ર	કતિપત્ર	કેટલાક
ઉભય	ઉભય	બેઉ
સેઈ	સેઈ	તે

୩୫ ୩୨ ମୋ ସର୍ବନାମ.

ଆମି	ଆମି	ହୁଁ
ତୁମି	ତୁମି	ତୁଁ
ଆମିନି	ଆମିନି	ତମେ
ତୁମି	ତୁମି	ତମେ
ଆମରା	ଆମରା	ଅମେ
ତୋମରା	ତୋମରା	ତମେ
ଆମନାରା	ଆମନାରା	ତମେ ଶୋଡ଼ା
ତିନି	ତିନି	ତେ
ମେ	ମେ	ତେ
ହେ	ହେ	ଆ
ତାହାରା	ତାହାରା	ତେଆ
ଆମାର	ଆମାର	ମାହିଁ
ଆମନାର	ଆମନାର	ତମାହିଁ
ତୋର	ତୋର	ତାହିଁ
ତାହାର	ତାହାର	ତେଆନୁଁ
ଆମାଦିଗେର	ଆମାଦିଗେର	ଅମାହିଁ
ତୋମାର	ତୋମାଦିଗେର	ତୋମାହିଁ
ତୋମାଦିଗେର	ତୋମାଦିଗେର	ତୋମାହିଁ

આમાકે	આમાકે	મને
તોકે તોમાકે	તોકે તોમાકે	તને તમને
આમાદિગકે	આમાદિગકે	અમને
તોમાદિગકે	તોમાદિગકે	તમને
તાહાદિગકે	તાહાદિગકે	તેમને
યિનિ ને	યિનિ ચે	જે
યાહાર	યાહાર	જેતું
યાહાકે	યાહાકે	જેને
કે	કે	કોણ
કાશર	કાહાર	કોતું
કાશાકે	કાહાકે	કોને
કિ	કિ	શું કોણ
આમિ નિજે	આમિ નિજે	હું પોતે
તુમિ નિજે	તુમિ નિજે	તું પોતે
મે નિજે	મે નિજે	તે પોતે

પાઠ ૩૩ મો.

શ્રદ્ધા
વન્નુતા

શ્રદ્ધા
અન્ધુતા

ભરોસો
મિત્રાચારી, ભાઈબંધી

મતતા	સતતા	સચાઈ
આગ્રહ	આગ્રહ	હંક
નિષ્ક્રૂરતા	નિષ્ક્રૂરતા	નીચતા
ઘ્વળા	ધૃણા	ખાર
આભોદ	આભોદ	રાજી
ચયથા	અચથા	દુઃખ
ભીરુતા	ભીરુતા	બીક
મમ્પદ	સંપદ	સમૃદ્ધિ
દુર્ગતિ	દુર્ગતિ	ખરાબદશા
ઉપસ્થિતિ	ઉપસ્થિતિ	હાજરી
શૈશબકાલ	શૈશબકાલ	અચપણ, બાળપણ
યૌવન	યૌવન	લુવાની
ઉન્નતાવસ્થા	ઉન્નતાવસ્થા	ગાંડપણ
પિપાસા	પિપાસા	તરસ
સ્મૃતિ	સ્મૃતિ	યાદી
સ્વાસ્થ્ય	સ્વાસ્થ્ય	શુખશાંતી
બલ	બલ	બળ
પારગતા	પારગતા	લાયકાત

અનિતવાય	અમિતવ્યય	ઉડાઉપણું
ક્ષિપ્રતા	ક્ષિપ્રતા	સ્ફુરતી
નિસ્તબ્ધતા	નિસ્તબ્ધતા	ધીરજ
આઘ્રાણ	આઘ્રાણ	ગંધ
દૂષ્ટામિ	દુષ્ટામિ	દુષ્ટતા
ગોલમાલ	ગોલમાલ	ધમાધમી શોરબકોર

પાઠ ૩૪ મો.

મહાધામી	સહાધ્યાયી	સાથેભણનારો
શાસ્ત્ર ક્ષેત્ર	શાસ્ત્ર ક્ષેત્ર	અનાજનું ખેતર
કર્તાભરણ	કર્તાભરણ	કાનનાં ધરણાં
પથ	પથ	રસ્તો
વાજારદર	બાજારદર	બાજાર ભાવ
વિક્રમકારી	બિક્રયકારી	વેચનારો
મંવાદપત્ર	સંવાદપત્ર	છાપો
ગોલાપજલ	ગોલાપ જલ	ગુલાબ જળ
ઘોટક	ઘોટક	ઘોડો
મોમવાતિ	મોમબાતિ	મીણબતી

રક્ત પિપાસુ	રક્ત પિપાસુ	લોહીનો તરસ્યા
કમ્બલાર થનિ	કચલાર ખનિ	કેલસાની ખાણ
આલો	આલો	ખતી
જિનિમ	જનિમ	જણસ
છાત્ર	છાત્ર	નિશાળીયા, વિદ્યાર્થી
લોહાર દ્રવ્ય	લોહાર દ્રવ્ય	લોખંડની ચીજો
ધોપાર ફેંદી	ધોપાર ધરત્રી	ધોખાની ધરત્રી

પાઠ ૩૫ મો ક્રિયાપદો.

શોષિત કરા	શોષણ કરા	શોષણ
જિજ્ઞાસા કરા	જિજ્ઞાસા કરા	પ્રશ્ન
ધાર કરા	ધાર કરા	ઉધાર લેવું
આનયન કરા	આનયન કરા	લાવવું
ક્રમ કરા	ક્રમ કરા	અરીદ કરવું
આશ્વાન કરા	આશ્વાન કરા	હાંકણ કરવી
ધારણ કરા	ધારણ કરા	પકડવું
પ્રતારણા કરા	પ્રતારણા કરા	દગો દેવો
કર્ત્તવ્ય કરા	કર્ત્તવ્ય કરા	કાપવું

ઉપાર્જન કરા	ઉપાર્જન કરા	કમાવું
ક્ષતિ કરા	ક્ષતિ કરા	નુકશાન કરા
ઉત્તોલન કરા	ઉત્તોલન કરા	ઉપાડવું ચડવું
પ્રજ્જ્વલિત કરા	પ્રજ્જ્વલિત કરા	શળગાવવું
અગ્રાહ કરા	અગ્રાહ કરા	ન માનવું
કારારુદ્ધ કરા	કારારુદ્ધ કરા	કેદ કરવું
યોગ કરા	યોગ કરા	મેળવવું જોડવું
વિપર્યાસ કરા	વિપર્યાસ કરા	ઉલટાવવું
નિહત કરા	નિહત કરા	મારીનાખવું
બોધગમ્ય	બોધગમ્ય	જાણવું
ધોર દેડણા	ધાર દેઓયા	ઉધાર દેવું
પરિચાલન કરા	પરિચાલન કરા	રસ્તોખતાવવો તેડીજવું
લેહન કરા	લેહન કરા	ચાટવું

પાઠ ૩૬ મો.

નષ્ટ કરા	નષ્ટ કરા	ખોવું
અવનત કરા	અવનત કરા	નીચું નમાવવું
નિર્માણ કરા	નિર્માણ કરા	ખનાવવું

ચંક્ર ચંક્ર કરા	ખન્ડ, ખન્ડ કરા	ટુકડે ટુકડા કરવા
પરિમાણ કરા	પરિમાણ કરા	તોલવું
મૂલ્ય કરા	મૂલ્ય કરા	છાપવું
કુશાગ્ર કરા	કુશાસન કરા	અંધેર
અપચયવશ કરા	અપચયવહાર કરા	ખરાબરીતેકામ લેવું
નાશ કરા	લાવળ કરા	ઘટાડવું
અવગત કરા	અવગત કરા	જાહેર કરવું જણાવવું
મુદ્ધિયા ફેલા	મુદ્ધિયા ફેલા	ભુંસીનાખવું
પ્રતિરોધ કરા	પ્રતિરોધ કરા	રોકવું
વિવેચના કરા	બિબેચના કરા	વિવેચન કરવું
ઉત્પીડન કરા	ઉત્પીડન કરા	દબાવવું જુલમ કરવે
આદેશ કરા	આદેશ કરા	હુકમ કરવો
ચલપ્રયોગ કરા	ચલપ્રયોગ કરા	જળરજસતી કરવી
અધિક માવો કરા	અધિક દાખી કરા	વધારે ભાવ કહેવો
અગ્રાહ કરા	અગ્રાહ કરા	દરકાર ન કરવી દાદ ન દેવી
અતિરિક્ત થાટાન	અતિરિક્ત ખાટાન	વધારે કામ કરવું
પથપ્રસૂત કરા	પથ પ્રસૂત કરા	રસ્તો તૈયાર કરવો
પ્રદાન કરા	પ્રદાન કરા	દાન દેવું

થગુ થગુ કરા	ખનડ ખનડ કરા	ટુકડે ટુકડા કરવા
પરિમાણ કરા	પરિમાણ કરા	તોલણું
મુદ્રણ કરા	મુદ્રણ કરા	છાપણું
કુશાસન કરા	કુશાસન કરા	અંધેર
અપવ્યવહાર કરા	અપખ્યવહાર કરા	ખરાખરીતેકામ લેવું
લાઘવ કરા	લાઘવ કરા	ધટાડણું
અવગત કરા	અવગત કરા	જાહેર કરવું જણાવવું
મુહિન્ના ફેલા	મુહિયા ફેલા	ભુંસીનાખણું
પ્રતિરોધ કરા	પ્રતિરોધ કરા	રોકવું
વિવેચના કરા	વિવેચના કરા	વિવેચન કરવું
ઉત્પીડન કરા	ઉત્પીડન કરા	દબાવણું જુલમ કરવે
આદેશ કરા	આદેશ કરા	હુકમ કરવો
બલપ્રયોગ કરા	બલપ્રયોગ કરા	જબરજસ્તી કરવી
અધિક દાવો કરા	અધિકદાખી કરા	વધારે ભાવ કહેવો
અગ્રાહ કરા	અગ્રાહ કરા	દરકાર ન કરવી દાદ ન દેવી
અતિરિક્ત ધાટાન	અતિરિક્ત ધાટાન	વધારે કામ કરવું
પથપ્રસ્તુત કરા	પથ પ્રસ્તુત કરા	રસ્તો તૈયાર કરવો
પ્રદાન કરા	પ્રદાન કરા	દાન દેવું

ଲୋକ୍ଷୀୟାତ କରା	ଲୋପ୍ତାସାତ କରା	ପଥର ଭାରବୋ
ଆହାର କରା	ଆଧାର କରା	ଆସୁ'
ସମ୍ପନ୍ନ କରା	ସମ୍ପନ୍ନ କରା	ଧୁର କରସୁ'
ବିଦ୍ଧ କରା	ଖିଚ୍ଛ କରା	ଓଢସୁ'
ଅନୁକମ୍ପା କରା	ଅନୁକମ୍ପା କରା	ଦୟା କରବୀ
ଓଢ଼ିପାଟନ କରା	ଓଢ଼ିପାଟନ କରା	ଓଢ଼ିପାଟସୁ'
ସୁନ୍ଦିତ କରା	ସୁନ୍ଦିତ କରା	ଓପସୁ'
ସୋଗାଡ଼ କରା	ସୋଗାଡ଼ କରା	ଭେଣୁ' କରସୁ'
ପରିଷ୍କାର କରା	ପରିଷ୍କାର କରା	ସାଢ଼ କରସୁ'
ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରା	ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରା	କଟକେ କଟକା କରସୁ'
ନିରବ କରା	ନିରବ କରା	ସୁଧକରସୁ' ଶାନ୍ତ କରସୁ'
ଅନୁତାପ କରା	ଅନୁତାପ କରା	ଅହସୋସ କରବୋ
ଶିଥିଳ କରା	ଶିଥିଳ କରା	ନରମ କରସୁ'
ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରା	ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରା	ଲୁହୁ'ପାଢସୁ'
ମେରାମତ କରା	ମେରାମତ କରା	ଭରାମତ କରବୀ
ଅନୁରୋଧ କରା	ଅନୁରୋଧ କରା	ଭନାଧ କରବୀ

પાઠ ૩૭ મો.

પૂંછરા વિક્રમ કરા	ખુચરા બિઠય કરા	છુટક વચ્ચું
વિનય કરા	બિનય કરા	બરબાદ કરવું
ધ્વંસ કરા	ધ્વંસ કરા	બરબાદ કરવું નાશ કરવો
નૂર્જન કરા	હુણન કરા	હુંટવું
ઉદ્મર્ગ કરા	હિસર્ગ કરા	બલિદાન દેવું
વિકૌર્ણ કરા	બિઝીર્ણ કરા	છેતરવું
નશ્ક કરા	દબ્ધ કરા	દમાડવું
પ્રલોભિત કરા	પ્રલોભિત કરા	ડગવું
વિક્રમ કરા	બિઠય કરા	વચ્ચું
ફોર કરા	ફોર કરા	હાનમત કરવી
વક્ષ કરા	બદ્ધ કરા	બન્ધ કરવું
સ્વાક્ષર કરા	સ્વાક્ષર કરા	સહિ કરવી
નિર્વાક કરા	નિર્વાક કરા	ચુપ કરવું
ગ્રહણ કરા	ગ્રહણ કરા	લેવું
વલા	બલા	બોલવું
ભીડ કરા	ભીત કરા	બીવડાવવું

મટન કરા	મને કરા	યાદ કરવું
હઝારા	હઝોયા	હોવું
રોદન કરા	રોદન કરા	રોવું
ક્રન્દન કરા	કન્દન કરા	રોવું
પડા	પડા	ભણવું
પલાયન કરા	પલાયન કરા	ભાગવું
ઠાઠો કરા	ઠાઠા કરા	મશ્કરી કરવી
લાફાન	લાફાન	કુદવું
ઉઠા	ઉઠા	ઉઠવું
દોડાન	દોડાન	દોડવું
બોધ હઝારા	બોધ હઝોયા	સમજવું ખબર પડવી
વમા	બસા	બેસવું
ધુમાન	ધુમાન	સુવું
દોડાન	દોડાન	ઉભું થવું
થાકા	થાકા	સખુર કરવું રહેવું
થામા	થામા	ઉભુ રહેવું, રોકાવું
શપથ કરા	શપથ કરા	સોગનખાવા

କଥାବଳା	କଥାଅଳା	ଲାତ କରବୀ
ଅପେକ୍ଷା କରା	ଅପେକ୍ଷା କରା	ରାଢ଼ ଲେବୀ
ବେଢ଼ାନ	ଭେଢ଼ାନ	ହରପୁ
ଜାଗରିତ କରା	ଜାଗରିତ କରା	ଜଗାଡ଼ପୁ
ବହନ କରା	ଭାହନ କରା	ଲଢ଼ଜହୁ ଡିପାଣି ଲେପୁ

ପାଠ ୩୮ ଭା.

ପ୍ରହାର କରା	ମହାର କରା	ଭାରପୁ
କାମଢ଼ାନ	କାମଢାନ	କରଡ଼ପୁ ଡ଼ାପୁ
ବହା	ଭାହା	ଆଶପୁ
ଆମା	ଆସା	ଆବପୁ
ଧନନ କରା	ଧନନ କରା	ପିଠପୁ
ଟାନା	ଟାନା	ତାପୁପୁ ଯିଅପୁ
ଚାଲାନ	ଆଲାନ	ଅଗ୍ରାବପୁ ଡାକପୁ
ଧାଓମ୍ମା	ଧାଓଆ	ଧାପୁ
ପତିତ ହଓମ୍ମା	ଧତିତ ଢ଼ଆ	ଧପୁ
ଦେଆ	ଦେଆ	ଲେପୁ
କ୍ଷାନ୍ତ ହଓମ୍ମା	କ୍ଷାନ୍ତ ଢ଼ଆ	ସାହନ କରବ

ଘଟେନ କରା	ଭନେ କରା	ଧାଢ଼ କରବୁ'
ହଠମ୍ମା	ଢ଼ଞ୍ଚାଆ	ଢ଼ୋବୁ'
ରୋଦନ କରା	ରୋଦନ କରା	ରୋବୁ'
କ୍ରନ୍ଦନ କରା	କ୍ରନ୍ଦନ କରା	ରୋବୁ'
ପଢ଼ା	ପଢ଼ା	ଭାଷୁବୁ'
ପଳାୟନ କରା	ପଳାୟନ କରା	ଭାଗବୁ'
ଠାଡ଼ି କରା	ଠାଡ଼ି କରା	ଭଞ୍ଜକରୀ କରବୀ
ଲୀକାନ	ଲୀକାନ	ଡୁଢ଼ବୁ'
ଊଠା	ଊଠା	ଊଢ଼ବୁ'
ଦୌଡ଼ାନ	ଦୌଡ଼ାନ	ଦୋଢ଼ବୁ'
ବୋଧ ହଠମ୍ମା	ଭୋଧ ଢ଼ଞ୍ଚାଆ	ସମନ୍ତବୁ' ଅନ୍ତର ପଢ଼ବୀ
ବମା	ଭମା	ଭେସବୁ'
ସୁମାନ	ସୁମାନ	ସୁବୁ'
ମାଡ଼ାନ	ମାଡ଼ାନ	ଢ଼ିଲୁ' ଥବୁ'
ଥାକା	ଥାକା	ସଧୁର କରବୁ' ରଢ଼େବୁ'
ଥାମା	ଥାମା	ଢ଼ିଲୁ ରଢ଼େବୁ', ରୋକାବୁ'
ଶପଥ କରା	ଶପଥ କରା	ସୋଗନଆବା

કથાવળા	કથાબલ્લા	લાત કરવી
અપેક્ષા કરા	અપેક્ષા કરા	રાહ લેવી
બેડાન	બેડાન	ફરવું
જાગરિત કરા	જાગરિત કરા	જગાડવું
બહન કરા	બહન કરા	લઈજરું ઉપાડી જેવું

પાઠ ૩૮ મો.

પ્રહાર કરા	મહાર કરા	મારવું
કામડાન	કામડાન	કરડવું ડાખવું
બહા	બહા	ચાલવું
આસા	આસા	આવવું
ખનન કરા	ખનન કરા	ખોદવું
ટાના	ટાના	તાણવું ખેંચવું
ઠાલાન	ચાલાન	ચલાવવું ઢાંકવું
શાંઓઆ	ખાઓઆ	ખાવું
પતિત હાંઓઆ	પતિત હાંઓઆ	પડવું
દેખા	દેખા	લેવું
ફાંહાં હાંઓઆ	ફાંહાં હાંઓઆ	સહન કરવું

પાઠગ્રા	પાઓયા	મળ્યું
ચૂલાન	જુલાન	લટકવું
ગોપન કરા	ગોપન કરા	સંતાડવું
ગલાન	ગલાન	ગાળવું
આરોહણ કરા	આરોહણ કરા	ચડવું સ્વાર થવું
ચરા	ચરા	ચરાવવું
થૂથૂ ફેલા	થુથુ ફેલા	થુંકવું
ફુલિયા ઉઠા	ફુલિયા ઉઠા	ફુલીજવું
દોલા	દોલા	હલવું
લગ્ગા	લઓયા	લેવું
છિન્ન કરા	છિન્ન કરા	ફાડવું
વર્ણિત હોગ્રા	બર્ણિત હઓયા	વધવું
જાગા	જાગા	જાગવું
ચસ્ત ચૂના	ચસ્ત ચુના	કાપડ વણવું
અસ્ત યાગ્રા	અસ્ત યાઓયા	અસ્ત થવું
પાઠાન	પાઠાન	મોકલવું
અન્વેષણ કરા	અન્વેષણ કરા	તપાસ કરવી
ટાકા દે ઓગ્રા	ટાકા દેઓયા	રૂપીઆ આપવા

હારાન	હારાન	ખોવું
વેઈન કરા	ખેઈન કરા	હાંઈવું
વસ્ત્ર પરા	અસ્ત્ર પરા	કપડું પહેરવું
નત હૃદય	નત હૃદય	નમવું
હાંટુ ગાડિયા	વસા હાંટુ ગાડિયા	ગોઠણ માંડીને ખેસવું
સાક્ષાત્ કરા	સાક્ષાત્ કરા	મળવું
પ્રસ્તુત કરા	પ્રસ્તુત કરા	અનાવવું

પાઠ ૩૯ મો.

આગે	આગે	અમાઉ
પૂર્વેઈ	પૂર્વેઈ	પહેલાં
શનૈઃ	શનૈઃ	ધીરે ધીરે
તપન	તપન	ત્યારે
તતપરે	તતપરે	તે પછી
એખન	એખન	હમણાં
યતક્ષણ	યતક્ષણ	જ્યાં સુધી
પૂર્વે	પૂર્વે	પહેલ,

મૌઝ	શીઘ્ર	જલ્દી
અવિનયે	અભિલાષે	જલ્દી
પ્રત્યહ	પ્રત્યહ	રોજ
પ્રતિ વરમર	પ્રતિ ખત્સર	દરવર્ષ
ગત કલ્ય	ગત કલ્ય	ગઈ કાલે
આગામી કલ્ય	આગામી કલ્ય	આવતી કાલે
કથન કથન	કખન કખન	ક્યારે ક્યારે
કિછુ પૂર્વે	કિછુ પૂર્વે	થોડા રોજ પહેલાં
તત્ક્રનાં	તત્ક્રણાત	તરત તે વખતે
કથન	કખન	ક્યારે
કથન નાં	કખન નાં	કોઈ વખતે નહિ
એકવાર	એકખાર	એક વાર
મખ્ખુતિ	સખ્ખતિ	હાલ, હમણા
એ જણ	એ જન્ય	આ માટે
એવાંવ	એવાવત	અત્યાર સુધી
મકાલ	સકાલ	સવાર
ઈઠાં	હઠાત	અચાનક, એટલામ
ઉથાં	તથાય	ત્યાં

કોથાર	કોથાય	ક્યાં
ઘેઘાને	ઘેઘાને	ઘ્યાં
એઘાને	એઘાને	યહાં
એકદિકે	એકદિકે	એક બાજુ
ભિતરે	ભિતરે	અંદર
ઉઠેઠેઠરે	ઉઠેઠેઠરે	ઉઠે અવાજે
નોરવે	નોરવે	ચુપચાપ છાનામાના
કિ પ્રકારે	કિ પ્રકારે	કેમ કેવી રીતે
સ્થિરભાવે	સ્થિરભાવે	શાન્તિથી
અવહેલાર સહિત અબહેલાર સહિત એ પરવાઈથી		
પ્રાર	પ્રાય	લગભગ
અગ્ગ પરિમાળે	અલ્પ પરિમાણે	થોડા પ્રમાણમાં
ઝારઝો	ઝારઝો	હજીયણ (પ્રમાણ વાચક)
પટર	પરે	પછી બાદ
શેષ	શેષ	છુવટે
અતઐવ	અતઐવ	આ માટે, આ પ્રમાણે
વાસ્તવિક	વાસ્તવિક	ખરેખર

પાઠ ૪૦ મો અવ્યયો.

પાટ્ર	પરે	બાદ પછી
મધ્ય	મધ્યે	દરમ્યાન
તે	તે	(પ્રત્યય)
નિકટ	નિકટે	પાસે
જન્ય	જન્ય	વાસ્તે
ઈદેત	હૃદયે	હૃદયે (પ્રત્યય)
ર	ર	(પ્રત્યય) નો, ની, તુ, ના
અર	અર	(પ્રત્યય) નો, ની, તુ, ના
દૂર	દૂરે	છેટે
મધ્ય દિશા	મધ્ય દિશા	આરપારમાંથી
પ્રતિ	પ્રતિ	પ્રતિ
દિકે	દિકે	બાજુ
નિમ્ને	નિમ્ને	નીચે
તલે	તલે	નીચે
વ્યતિત	વ્યતિત	સિવાય
ચારિદિકે	ચારિદિકે	ચારેબાજુ

મહેત્ર	સત્ત્વે	તથાચિ
પાઠર્થ	પાર્શ્વે	પાસે
ભદ્રે	અગ્રે	આગળ, મુખ્યમાં
પશ્ચાત્	પશ્ચાતે	પછી
યે પર્યાલ્લુ ના ચે પર્યાત ના		ત્યાં મુધી નહિ

પાઠ ૪૧ માં વ્યાકરણ.

અંગાળી ભાષા અને ગુજરાતી ભાષામાં વ્યાકરણની બાબત ખાસ તપાસવી પડે તેમ નથી કારણ કે, વ્યાકરણ સરખું જ છે ; છતાં ભાષા બોલવામાં ફેરલીક વધારે ઓછી વપરાશ છે.

નામની પાસે ફેરલાક અવ્યયો વપરાય છે તેનો ખાસ નિયમ નથી ; તે વાંચનથી અભ્યાસ પડે છે, 'તે' 'ટા' 'ટિ' 'ખાન' 'ખાનિ' 'ટુકિ' 'ગાછ' 'ગુલ' 'ગુલી' 'ગણ' 'છ' દાખલા તરીકે શબ્દો :—

કતરો કતટા : કેટલું

એકથાન એકખાન : એક

એકગાછ દડા એકગાછ દડા : એકદોરી

રાંલકણ્જી બાલકગુલી : બાળકો

મેરઘાંનક તેલ સેર ખાનેક તેલ : સેર એક તેલ

જનફૂકુ જલદૂકુ : થોડુંક પાણી

ઐશ્વર્યે શૂઙ્ગ ઇશ્વર્ય પૂજ્ય : ઇશ્વર્ય પૂજ્ય
નાન્નિગ્ગ નારિગણુ : સ્ત્રીઓ

લિંગ—જંગાળી બાષામાં પુલિંગ અને સ્ત્રી લિંગ છે, નપુંસક લિંગનો કવચિત્ત વપરાશ થાય છે.

વચન—જીવંત પ્રાણીના સામાન્ય નામને પ્રથમ વિભક્તિમાં અનેક વચની “રા” પ્રત્યય લાગે છે. ખીજી વિભક્તિમાં “દિગ” પ્રત્યય લાગે છે તેમ ‘મંહલ,’ ‘સકલ’ ‘શુભાશુભી,’ લગાડે છે.

વિભક્તિ—ગુજરાતીની માફક આટલ વિભક્તિ છે, તેના પ્રત્યય અને રૂપ :—

પહેલી વિભક્તિ એક વચનને પ્રત્યય નથી. બહુવચનનો પ્રત્યય એરા અને રા છે, તે સિવાય કેટલાંક નામોને કે, તે, એ, પણ લગાડે છે.

ખીજી એકવચન અને બહુવચનને કે પ્રત્યય લાગે છે. દાખલા તરીકે—બાલક ટીકે : છોકરાંઓને.

ત્રીજી પ્રત્યય “દ્વારા” લાગે છે : અન્ધદ્વારા.

ચોથી “જન્ય” અને “નિમિત્ત” લાગે છે ક્યાંક ‘હાછે’ શબ્દ વાપરી ચોથી વિભક્તિ વ્યક્ત થાય છે દાખલા તરીકે ‘તોમાર જાપેર હાછે’ : તમારા જાપ પાસે. ‘તોમાર જન્ય’ તમારે માટે.

પાંચમી પ્રત્યય “હૃદતે” છે. કાઈકાઈ વખત પાંચમીનો અર્થ ‘કાછે’ ‘ઠાક’ ‘થેકે’ પણ લગાડી વ્યક્ત કરેછે. ‘અભુર કાછે’ ‘કલિકાતા હૃદતે’ ‘કલિકાતા થેકે’.

છઠ્ઠી ઐકવચનનો પ્રત્યય ‘ઐર’ અને ‘ર’ અને બહુવચનને ઐકવચનનો પ્રત્યય લગાડીને ‘દિગેર’ એવા અવ્યયો લગાડે છે ‘ચિનિર’ : સાકરનો ‘આપેર’ : આપનું.

સાતમી પ્રત્યય, ‘ય’ ‘ઐ’ અગર ‘તે’ લાગેછે.

આઠમી તે સંસ્કૃત પ્રમાણે સંજોષે છે, તેને કાંઈ પ્રત્યય નથી પણ જેમ શુજરાતીમાં ‘અરે’ કહી બોલાય છે તેમ ‘ઐલો’ શબ્દ વાપરે છે, “ઐલો દિદિ” : અરે મા.

પાઠ ૪૨ મો.

૧ લી	વાંલક	વાંલકર્રા	વાંલકગંગ
	આલક	આલકેર	આલકગણ
૨ છ	વાંલકટક	વાંલકદિગટક	
	આલકકે	આલકદિગકે	
૩ છ	વાંલકર્ર દ્વારા	વાંલકદિગેર દ્વારા	
	આલકેર દ્વારા	આલકદિગેર દ્વારા	

૪ થી	વાલકટક આલકકે વાલકેર જગ્ર આલકેર જન્ય	વાલકદિગટક આલકદિગકે વાલકદિગેર જગ્ર આલકદિગેર જન્ય
૫ માં	વાલક રૂઠેત આલક હધતે	વાલકદિગેર રૂઠેત આલકદિગેર હધતે
૬ ઠી	વાલકેર વાલકદેર વાલકદિગેર આલકેર આલકદેર આલકદિગેર	
૭ માં	વાલકેર મધ્ય આલકેર મધ્ય	વાલકદિગેર મધ્ય આલકદિગેર મધ્ય

સર્વે રૂપ આ પ્રમાણેજ થાયછે વધારે પરિચય વાંચનથી થયે
મુદ્દે શુજશતી વ્યાકરણ અને જાંગલી વ્યાકરણમાં ફેર-નથી પ્રત્યય
નીચે પ્રમાણે છે:—

પાઠ ૪૩ મો સર્વનામનાં રૂપ.

(૧)	આમિ આમિ	આમરાં આમરા
(૨)	આમાટક આમાકે	આમાદિગટક આમાદિગકે

ଆମାନ୍ନ

ଆମାୟ

ଆମାନ୍ନ ଦିଗଟକ

ଆମାନ୍ନ ଦିଗଟେ

(୩) ଆମାନ୍ନ କଡ଼କ

ଆମାନ୍ନ ଛଟକ

ଆମାନ୍ନେର କଡ଼କ

ଆମାନ୍ନେର ଛଟକ

ଆମାନ୍ନ ଦ୍ଵାରା

ଆମାନ୍ନ ଦ୍ଵାରା

ଆମାନ୍ନେର ଦ୍ଵାରା

ଆମାନ୍ନେର ଦ୍ଵାରା

ଆମାନ୍ନ ଦିଗ

ଆମାନ୍ନ ଦିଗ

ଆମାନ୍ନେର ଦିଗ

ଆମାନ୍ନେର ଦିଗ

(୪) ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନିଗଟକ

ଆମାନ୍ନିଗଟେ

(୫) ଆମାନ୍ନ ହେତେ

ଆମାନ୍ନ ହେତେ

ଆମାନ୍ନେର ହେତେ

ଆମାନ୍ନେର ହେତେ

(୬) ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନେର

ଆମାନ୍ନେର

ଆମାନ୍ନିଗେର

ଆମାନ୍ନିଗେର

(୭) ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନିଗେତେ

ଆମାନ୍ନିଗେତେ

ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନ

ଆମାନ୍ନିଗେତେ

ଆମାନ୍ନିଗେତେ

ખોલવામાં “આમિ”=હું બદલે ‘મુઈ’ શબ્દ વપરાય છે જેનું પ્રથમ વિભક્તિનું એકવચન ‘મોરા’ છઠ્ઠીનું એકવચન “મોર” ચોથીનું “મોરે”

ક્યારેક પ્રથમ પુરુષ સર્વનામ બદલે “સેજન”નો ઉપયોગ થાય છે દાખલા તરીકે “સેજન કિ અપરાધ કરિયાછે”

બીજા પુરુષનું એકવચન તુમિ ને બદલે તુઈ અને ચોતાથી શ્રેષ્ઠ માણસ માટે આપનિ વપરાય છે તુઈ નાં રૂપાન્તર તોર થાય છે.

ત્રીજા પુરુષને આદર પુર્વકે ખોલાવવા માટે નજીક અથવા દૂર હોય તે પ્રમાણે ઇનિ અથવા ઉની અને ‘તિનિ’ વાપરે છે તેનાં રૂપ તાહા તાહાહઈતે તાહાય થાય છે ઉપરાંત ‘તા’ ‘તાતે’ ‘તાય’ રૂપ પણ લખવામાં વપરાય છે.

‘યિનિ’ અને ‘યે’ આ સંજ્ઞા સર્વનામ છે ‘યિનિ’ આદર સૂચક નામ છે અને પહેલી વિભક્તિ સિવાય તેના ઉપર આદર સૂચક ‘અ’ નિશાની લગાય છે જેવી રીતે ઝાહાર

પ્રત્યય સર્વનામ કે કિ તેનાં રૂપ કાહારા કાહાકે [૬૪] કાહાર તેમ થાય છે

ઘણાં ખરાં સર્વનામો સર્વનામની શબ્દાવળીમાં આપવામાં આવ્યાં છે તેમાં આકડા સંખ્યા વાચક નામ નીચે પ્રમાણે છે.

પાઠ ૪૪ મો.

૧ એક	એક ૧	૭ છત્ર	છય ૬
૨ દ્વે	દુધ ૨	૧ માત	સાત ૭
૩ ત્રીન	ત્રીન ૩	૮ આઠ	આટ ૮
૪ ઠાંત્ર	ચાર ૪	૯ નત્ર	નય ૯
૫ ઠાંત્રી ચારી		૧૦ મમ્મ	દશ ૧૦
૬ ઠાંત્ર	પાંચ ૫		

તે પછીના ઉચ્ચારો ૧૧ એગાર ૧૨ ગાર ૧૩ તેર ૧૪ ચૌદો
 ૧૫ પનરો ૧૬ ધોલો ૧૭ સતેરો ૧૮ આઠારો ૧૯ ઉનિસ ૨૦ વિશ
 ૨૧ એકુશ ૨૨ બાઈશ ૨૩ તેઈશ ૨૪ એખિંશ ૨૫ પંચિશ ૨૬
 છાખિંશ ૨૭ સાતાશ ૨૮ અટાશ ૨૯ ઉનત્રિશ ૩૦ ત્રિશ ૩૧
 એકત્રિશ ૩૨ બત્રિશ ૩૩ તેત્રિશ ૩૪ ચૌત્રિશ ૩૫ પંચત્રિશ ૩૬
 છત્રિશ ૩૭ સાઈત્રિશ ૩૮ આટત્રિશ ૩૯ ઉનચલિશ ૪૦ ચલિશ
 ૪૧ એકચલિશ ૪૨ બિચલિશ ૪૩ તેતાલિશ ૪૪ ચુપાલિશ
 ૪૫ પંચતાલિશ ૪૬ છયચલિશ ૪૭ સાતચલિશ ૪૮ આટચલિશ
 ૪૯ ઉતપન્ચાશ ૫૦ પન્ચાશ ૫૧ એકાન્ન ૫૨ બાયાન્ન ૫૩
 તિપ્પાન્ન ૫૪ ચુયાન્ન ૫૫ પન્ચાન્ન ૫૬ છાપ્પાન્ન ૫૭ સાતાન્ન ૫૮
 આટાન્ન ૫૯ ઉતપાટ ૬૦ પાટ ૬૧ એકપટ્ટિ ૬૨ બાપટ્ટિ ૬૩ તેપટ્ટિ

૬૪ ચૌષદ્ધિ ૬૫ પંચપદ્ધિ ૬૬ છેષદ્ધિ ૬૭ સાતપદ્ધિ ૬૮ આઠપદ્ધિ
 ૬૯ ઉનસત્તર ૭૦ સત્તર ૭૧ એકાત્તર ૭૨ બાયાત્તર ૭૩ તેયાત્તર
 ૭૪ ચુયાત્તર ૭૫ પંચાત્તર ૭૬ છિયાત્તર ૭૭ સાત્તર ૭૮ અટાત્તર
 ૭૯ ઉનઆશી ૮૦ આશી ૮૧ એકાશી ૮૨ બીરાશી ૮૩ તિરાશી
 ૮૪ ચૌરાશી ૮૫ પંચાશી ૮૬ છેયાશી ૮૭ સત્રાશી ૮૮ અષ્ટાશી
 ૮૯ ઉનનખખં ૯૦ નખખં ૯૧ એકાનખખં ૯૨ બીરાનખખં ૯૩
 તિરાનખખં ૯૪ ચુરાનખખં ૯૫ પન્ચાનખખં ૯૬ છેપાનખખં ૯૭
 સાતાનખખં ૯૮ આટાનખખં ૯૯ નિરાનખખં ૧૦૦ એક સત ૧૦૦૦
 સહસ્ર ૧૦૦૦૦ અયુત ૧૦૦૦૦૦ લક્ષ ૧૦૦૦૦૦૦ નિયુત
 ૧૦૦૦૦૦૦૦ કોટી ઘણાખરા સંસ્કૃત ભાષામાંથી ઉતરી આવેલા
 એટલે મૂલ શબ્દો છે. ૪ ચારને એકગંડા કહે છે ૨૦ વીશને
 એકપ્રુડી કહે છે.

ઠેટલાક શબ્દો પછી ૨ (બગડો) બગડાનો વપરાશ છે જેવી
 રીતે 'વાર' 'વાર' એવાર શુભરાતિમાં લખીયે છીયે જ્યારે બંગાલીમાં
 'વાર' ૨ 'હાય' ૨ એવા લખણમાં વાર વાર, હાય હાય વાંચવું.

પાઠ ૪૫ ચો.

ક્રિયાપદનાં રૂપો.

બંગાલીમાં વર્તમાન, ભૂત અને ભવિષ્ય ત્રણ કાળ છે, જે જુદા
 જુદા રૂપે આણું, પૂર્ણ અને સામામાન્ય આમ ત્રણે ત્રણ ત્રણ ભાગે

વહેંચાયેલ છે પણ સાધારણ રીતે સામાન્ય અને પૂર્ણ કાળ એક સરખા રૂપમાં રહે છે જ્યારે ચાલુરૂં રૂપ કાંઈક અંશે જુદું દેખાય છે. બનતા પ્રયત્ને સમજાવવા નીચેનાં રૂપ આપ્યાં છે ચાલુને અપૂર્ણ પણ કહે છે.

રૂપો

અહોભાઈથી સમજી શકાય માટે ગુજરાતી સિપિમાંજ આપીયે છીયે પણ ભાષા તો બંગાલીજ છે એટલે ક્રિયાપદ બંગાલીજ છે.

વર્તમાન કાળ 'દેખુન' = જોવું.

આમિ દેખિ

હું જોઉં છું

તુમિ દેખો

તું જો

તિનિ દેખેન

તે જોય છે

ચાલુ [અપૂર્ણ] વર્તમાન કાળ

આમિ દેખિતેછિ -

હું જોઉં છું

આમરા દેખિ

અમે જોઈએ છીએ

તોમારા દેખો

તમે જોઓ

તાંહારા દેખેન

તેઓ જોએ છે

આમરા દેખિતેછિ

અમે જોઈએ છીએ

તુમિ દેખિતે છ

તું જુઓ છે

તિનિ દેખિતેછેન

તે જુઓ છે

તોમરા દેખિતે છ

તમે જુઓ છે

તાંહારા દેખિતેછેન

તેઓ જુઓ છે

ભૂતકાળ.

આમિ દેખિલામ

મેં જોયું

તુમિ દેખિલે

તેં જોયું

તિનિ દેખિલેન

તેણે જોયું

આમરા દેખિલામ

અમે જોયું

તોમરા દેખિલે

તમેજો જોયું

તાંહારા દેખિલેન

તેઓજો જોયું

ચાલુ [અપૂર્ણ] ભૂત.

આમિ દેખિતે છિલામ

હું જોતો હતો

તુમિ દેખિતે છિલે

તું જોતો હતો

તિનિ દેખિતે છિલેન

તે જોતો હતો

આમરા દેખિતે છિલામ

અમે જોતા હતા

તોમરા દેખિતે છિલે

તમે જોતા હતા

તાંહારા દેખિતે છિલેન

તેઓ જોતા હતા

વર્તમાન ભુત.

આમિ દેખિયાછિ

મેં જોયું છે

તુમિ દેખિયાછ

તેં જોયેલું છે

તિનિ દેખિયાછેન

તેણે જોયેલું છે

આમરા દેખિયાછિ

અમે જોયું છે

તોમરા દેખિયાછ

તમે જોયેલું છે

તાંહારા દેખિયાછેન

તેઓએ જોયેલું છે

ભૂત ભૂત

આમિ દેખિયા છિલામ

મેં જોયું હતું

તુમિ દેખિયા છિલે

તેં જોયું હતું

તિનિ દેખિયા છિલેન

તેણે જોયું હતું

આમરા દેખિયા છિલામ

અમે જોયું હતું

તોમરા દેખિયા છિલે

તમે જોયું હતું

તાંહારા દેખિયા છિલેન.

તેઓએ જોયું હતું

સંકેતાર્થ

આમિ દેખિતામ

મેં જોયું હોત

આમરા દેખિતામ

અમે જોયું હોત

તુમિ દેખિતે

તેં જોયું હોત

તિનિ દેખિતેન

તણે જોયું હોત

તોમરા દેખિતે

તમે જોયું હોત

તાંહારા દેખિતેન

તેઓએ જોયું હોત

ભવિષ્ય કાળ.

આમિ દેખિયો

હું જોઈશ

તુમિ દેખિયે

તું જોઈશ

તિનિ દેખિયેન

તે જોશે

આમરા દેખિયો

અમે જોઈશું

તોમરા દેખિયે

તમે જોશો

તાંહારા દેખિયેન

તેઓ જોશે

આજ્ઞાર્થ

આમિ દેખિ

હું જોઈ

તુમિ દેખો

તું જો

તિનિ દેખુન

તે જોએ

આમરા દેખિ

અમે જોઈએ

તોમરા દેખો

તમે જોએ

તાંહારા દેખુન

તેઓ જોએ

દાખલામાં કોઈ કોઈ વખતે કેટલાક ફેરફાર રહે છે દાખલા તરીકે દેખિયા બદલે 'દેખિ' 'દેખે' અથવા 'દેખ્યા' અને 'ખાઈયા' 'આઈયા' 'ભાઈયા' 'ખાઈયા' વગેરે બદલે 'ખેચે' 'ચેચે' 'ગિચે' રૂપો થાય છે. બોલાય છે અને 'દેખિતેછિ' બદલે 'દેખછિ' પણ બોલાય છે.

સંકેતાર્થ.

બંગાલી ભાષામાં સંકેતાર્થ વ્યક્ત કરવા માટે વાક્યને આરંભે "યાદ" = જો. એટલે યદિ વાપરવામાં આવે છે અને વચ્ચે "તમિ" અને 'તાહા હમલે' વપરાય છે દાખલો "યદિ તિનિ આસિતેન તાહા હમલે આમરા ભાઈતામ." = જો તે આવતે તો હું જાતો.

પાઠ ૪૬ મો.

કેટલાક ફેરફારવાળાં ક્રિયાપદો - હજોયા = હોયું

આ ધાતુનું રૂપ કાંઈ જુદી રીતે થાય છે.

આમિ હઈ

હું છું

તુમિ હઓ

તું છે

આપનિ હન

આપ છે

તિનિ હન

તે છે

આમરા આછિ

અમે છીએ

તોમરા આછો

તમે છો

આપનારા હયેન, આપનારા આછેન

આપ લોકો છો

તાંહારા આછેન

તેઓ છે.

તોમાર વલનર વડાઈ કરિબના : તોમાર બલેર

બડાઈ કરિઓ ના = તમારા બળની બડાઈ કરો નહીં
 ઠોરકે મિડિર ઉપર થેક નિઠે ટેને જાન
 ચોરકે સિડિર ઉપર થેક નિચે ટેને જાન = ચોરને સીડી
 ઉપરથી નીચે ખેંચી લાવ

એઈ વાલકકે કમા કરો : એઈ બલકકે કમા કરો
 = આ બાળકને કમા કરો

તુમિ કિ વાડિટથ થાકિલ ? : તુમિ કિ બાડિતે
 થાકિયે ? = તમે શું ઘેર રહેશો ?

કે એ કાજ કરિસાટલ ? : કે એ કાજ કરિયાછે ?
 = આ કામ કોણે કર્યું છે ?

તોમાર કિ રહેસાટલ ? : તોમાર કિ રહ્યાછે ?
 = તમને શું થયું છે ?

પાઠ ૪૮ મો વાતચિત.

હવેથી બંજાળી ઉચ્ચાર નહિ આપતા માત્ર તેના અર્થજ
 આપેલ છે, તો અભ્યાસ કરનાર વ્યક્તિએ ઠીક ધ્યાન રાખી પાછળ
 શીખેલ ઉચ્ચાર તથા આકારનું સ્મરણ રાખવું.

આપનાર નામ કિ ? તમારું નામ શું ?

આમાર નામ નવીન માઈ નામ નવીન

આપનાર વાડી કોથામ ? તમાઈં ધર ક્યાં ?

આમાર વાડી ઠાકા માઈં ધર ઠાકા

આપનિ એથાને કિ કાજ કરેન ? તમે આંહિયા

શું કામ કરે છે ?

આમિ એથાને ઢાક ઘરે ઠાકરિ કરિ હું આંહિ

પોરે આંહિસમાં નોકરી કરું છું

આપનાર માહિના કત ? તમારો પગાર કેટલો ?

પંચિશ ટાકા પાઈ પચીશ રૂપયા મળે છે

વાડી ચાંદ્ર ઘેરે જઈ છું

તુમિ કિ કરે કાલિ ફેલે દિલે તમે કેમ કરતાં

શાહી દોળી દીધી

આપનિ રાગ કરેન કેન તમે ગુસ્સો કેમ કરે છે

આપનિ કાર અરૂમતિતે સેથાને ગિન્નાહિલેન

તમે કેની રજાથી ત્યાં ગયા હતા

પ્રશ્નર ઉત્તર સવાલનો જવાબ

આપનિ મરજા આમાર નિકટ આમલેન તમે મારી

પાસે રોજ આવતા રહેલો

દેખ વામ ! કાલ તૂમિ પડિવાવ સમય વડ ગોલ કવિયાહિલે ।
પડિવાવ સમય ગોલ કરિલે જાલ પડા હય ના કેહં સુનિતે પાય
ના તોંગાકે નિષેવ કરિતેહિ આર કથનં પડિવાવ સમય
ગોલ કવિં ના ।

ને રામ ! કાલે ભણતી વખતે તેં બહુ ગડબડ કરી હતી. બણતી
વખતે ગડબડ કરવાથી કીક ભણાય નહિ, કોઈ સાવળી થકે નહિ,
તને મનાઈ કુઈ છુ હવે કોઈ વખતે ભણતી વખતે ગડબડ કરવી નહિ.

નવીન ! કાલ તૂમિ વાઝી યાદેવાર સમય, પથે જુવનકે ગાલિ
દિયાહિલે, તૂમિ હેલે માનૂષ જ્ઞાનના વાહાકેઉ ગાલિ દેઉયા,
જાલ નય આર યનિ કાહાકેઉ ગાલિ નાંઉ આમિ મંવનકે વલિયા
દિવ. કેહ તોનાર મહિત કથા કહિવે ના ।

નવિન ! કાલે તેં ઘરે જતી વખતે રસ્તામાં જુવનને ગાળો આપી
હતી તમે ગાળકોએ ભણવું ભેદએ કે ગાળો દેવી સારી નહિ. અને
હવે ને કોઈ દિવસ કોઈને ગાળો દીધી તો સૈને કહી દઇશ કે તારી
સાથે વાત નહિ કરે (તારી સાથે બોલશે નહિ)

એ મકલ મેળિયા સુનિયા, કોહાવ પિતાર મને અત્યાર ઘના
જમિલ, તિનિ ક્રૂર હશે તાહાકે વાટિ હઈતે વહિનુત કવિયા
દિનેન । વાન્યકાલ હઈતે જીવિ અભ્યાસ કવિયા, વાગન આવ

મે અભ્યાસ છાડિતે પાત્રિલ ના ક્રમે ક્રમે વત વડ રહેતે
લાગિલ, તતેઈ તાહાર ઈ અરુચિ વાડિતે લાગિલ । મે સુયોગ
પાઈલેઈ, કાહારુ વાગિતે પ્રવેશ કરિયા છુરિ કરિત । એ
જન્ય યે દેશિત, સેઈ તાહાકે શ્રુણા કરિત, કેહ તાહાકે
વિધાન કરિત ના ।

આ ણધુ' જોઇ-સાંભળી તેના ગાપના મનમાં ધણો તિરસ્કાર
ઉપજ્યો તેણે ખીજાંધને તેને ઘરની ગહાર કાઢી મુક્યો. ગાજપણથી
ચોરીનો અભ્યાસ કરી હુણ પણ ખીજો અભ્યાસ (ધંધો) કરી શક્યો
નહિ. કમે કમે જેમ જેમ મોટો થવા લાગ્યો તેમ તેમ તેની
આ પ્રવૃત્તિ વધવા માંડી. હુયોગ મળે કે કોઈના ઘરમાં છુસી ચોરી
કરે આ માટે જે રૂએ તે તેને નીંદે, કાંઈ તેના વિશ્વાસ કરે નહિ.

પાઠ ૫૦ મો.

છત્તુ અતિ કૌશલ પ્રદાર્થ આંખ ધણી કોમળ થીજી
નામિકા ના થાકિલે કિ ભાલ કિ ચન્ન કોનઉ
ગલ્લેર લાગ પાઈતાંમ ના નાક ન હોય તે કંઈ
સારી કંઈ ખરાબ કોઈ પણ ગંધની વાસ આવે નહિ
અન્ય અન્ય વસ્તુ અટપર્કા કાતૂર ભાર અધિક
ખીણ દરેક વસ્તુ કરતાં ધાતુ વધારે વળનદાર છે

લોક યુદ્ધા દિસા વસ્તુ ક્રેસ કરિસા થાકે લોકો
સીકા આપી વસ્તુ ખરીદે છે

સમુદ્રેર જલ એત લોળા ઓ એમન વિશ્વાદ યે
કેહ પાન કરિતે પારે ના, સમુદ્રનું પાણી
એવું 'આઈ' અને બદ્સ્વાદ કે કોઈ પી શકે નહિં
પિતા માતા યથન સ્વદ્વ હૈસા કર્મ કરિતે અન્નમ
હન તથન ટાંહાદેર પ્રતિપાલન કરા પૂત્ર
દિગેર અવશ્ય કર્તવ્ય પિતા માતા ન્યારે વૃદ્ધા-
વસ્થાને લીધે કામકાજ માટે અશક્ત થાય ત્યારે તેનું
પ્રતિપાલન કરવું તે પુત્રોની અવશ્ય હરજ છે

પાઠ ૫૧ મો વાક્યો.

આમાર અવકાશ નાઈ મને પુરસદ નથી
આમાર ઘુમ પાછે મને ઉંઘ આવે છે
આમિ ડૂલિય ના હું બુલીશ નહિ
આમિ તથાસ યાઈવ હું ત્યાં જાઈશ
તિનિ ભાલ લિખિતે પારેન ના તે અરાખર લખી
શકતો નથી

હિ હિ આમિ તોમાર વુદ્ધિ દેતે અવાક છિછિ
 હું તારી બુદ્ધિ ભેધતે અંજળ થયો છું
 ગત રાત્રે આમિ અનંકકળ જાગિયાંહિલામ
 ગઈ રાતે હું મોડી રાત સુધી નગતો હતો,
 આમાર દોકાને ભજલોક આમિતેહેન
 અમારી દુકાને સારા માણસો આવેછે
 તુમિ કિ રૈશ જાન ? તું શું આ નાણે છે ?
 આર આમાટેક મદ્દનરે રેથોના હવે મને સંદેહમાં
 રાખો નહિ
 આમિ વેશ ભાન આહિ હું સારી પેઠે છું
 મે એકજન જ્ઞાની લોક રહેવે તેએક જ્ઞાની માણસ થશે
 આમાર કાજ વા તા આમિ જાનિ માઈ કામ ને તે
 હું સમજું છું

પાઠ ૫૨ મો.

આમિ મૂઠ ધૂઈગાહિ મેં મોહું ધાયું છે
 રાંધાલ માગામિન લેના કદર રાખાલ આખો દિવસ
 રમે છે

પ્રાય મકલ પ્રાણી પૌંચ હૈલ્લિમ્મ આઢે ધણા

ભાગે બધા પ્રાણીને પાંચ ઇંદ્રીયા છે

મકલ દેશેહૈ નાનાવિધ ચૂડા પ્રચલિત આઢે

બધા દેશોમાં જુદી જુદી જાતના સીક્કા ચાલે છે

આમાર પ્રદેશેઠ કમ્મલાર ધનિ આઢે અમારા

દેશમાં પણ કાલસાની ખાણે છે

પૃથિવૌર મકલ જ્ઞાનેહૈ નાનાવિધ ક્ષુદ્ર્ઞ ઓ રૂઝ્ઞ

જન્તુ આઢે પૃથ્વીયાં સર્વ સ્થળે ધણી પ્રકારના

નાના અને મોટાં જંતુઓ છે

જૈશ્વર પરમ દગ્ગાનૂ । તિનિ જીવેર આશર નાતા

ઓ રક્ષા કર્તા ઇશ્વર પરમ દયાલુ, તે જીવોનું

પોષણ અને રક્ષણ કર્તા છે

માનવ વુદ્ધિ ઓ કમતા મકલ જન્તુ અપેક્ષા

જોઈ મનુષ્યની બુદ્ધિ અને સામર્થ્ય સર્વ જંતુ કરતાં

શ્રેષ્ઠ છે.

આમારા નિદ્રા ચાઈવાર મગ્ગ કચન ઓ કચન ઓ સ્વપ્ન

દેશિ અમને નિંદામાં ડ્યારે ડ્યારે સ્વપ્ન દેખાય છે

પાઠ ૫૩ મો.

“ખેવદિન જૂન ગમાન ટાવે ઠલિલ । એમનિ કરિયા તિન ઠાવ
દિન જૂન એકઠાવેઈ રહિલ । ”

‘ ડાહ્યાગરેવા આમિયા વિશેષ પરીક્ષા કરિયા શ્રામીકે બલિલેન
“યે અવજા એકવારેઈ આજ્ઞાપ્રદ નહે વાંત કાઢિવે કિ ના સન્નેહ
એવોગેર પ્રથમ હૈતે ટિકિયા કરિલે કોન વિપનઈ ઘટિત
ના । ” આમિ પાઠેવ ઘરેઈ હિલામ; પિતા આમાકે મિલે યજ્ઞ
કરિયા ઇન્દ્રાજી ગિથાઈયાહિલેન આમિ ડાહ્યાગરેવ કથા વૂઝિલામ-
કિય કોન કથા કાશાકેઈ વૂઝિલામ ના । ૧ ઉચ્ચાદિવ ચાવજા
કરિયા ડાહ્યા ઠલિયા ગેલેન ।

“ખીજે દિવસે તાવ તે પ્રમાણેજ રહ્યો આમ પ્રજા આર દિવસ તાવ
એક સરખોજ રહ્યો. ”

દાહ્યાગરે આવી બરાગર તપાસ કરી માણ પલિને કહ્યું “ દાહ્યા-
પણ રીતે આજ્ઞાવત નથી. રાત્રી જ્યેષ્ઠ કે નહિ તે પણ સંકેદ
છે આ રાત્રીનો પ્રથમથીજ ઉપચાર કરવામા આવ્યો હોત તો
આ સુરકેલી ન આવત ” હું પાંસેના ઓરડામાજ હતી, મારા બાપે
મહેનત ઉઠાવી મને ઈશ્વર બાણાવી હતી તેથી દાહ્યાગરે
સમજી ગઈ “યજ્ઞ” આ વાંત જો કાંઈને કાંઈ નહિ. ઓળખી નિજરેના
બ દોસ્ત કરી તેઓ તો ચંદિયાં જયારે હા. ”

પાઠ ૫૪ મો.

તાર પર એકદિન યમુના મવ કથા વલિન ત્યાર.

૫૪ી યમુનાએ બધી વાત કહી

આમાદેર વડ સૂતેર મરમાર હિન અમારો

સંસાર ધણે સુખી હતો.

ઠાહાદેર ઠાહારાદિ હૈમ્મા ગેલ તેઓએ જમા
દીધું છે.

કિશોર ઠાહાદેર કાહિની જાનિમા નહેન કિશોર
તેઓની વાત સમજી ગયા.

હૈનલગુ જાપાન આમેરિકા પ્રભૂતિ દેશ એત
ધનશાલી કેન ? ઇંગ્લાંડ, જપાન, અમેરિકા
વિગેર દેશ આટલા ધનાઢય કેમ ?

ઠાહાર કારણ, એઈ મકલ દેશેન શિલ્પેર યત
ઉન્નતિ હૈમ્માછે એત ઉન્નતિ બોધ હમ
જગતેર આર ટેકાન દેશેઈ કરિતે પાદેર
ના તેનું કારણ એ કે આ સર્વે દેશમાં હુમરની
જેટલી ઉન્નતિ થઈ છે તેટલી ઉન્નતિ ધારવા પ્રમાણે
જગતમાં બીજે કોઈ દેશ કરી શક્યો નથી.

કર્મ દ્વારા મકલ શકેલ શ્રવણ રૂપ, એ નમિત્તિ
 કર્મકે શ્રવણેન્દ્રિય વળે કાનથી સંવર્ણ સાંભળી
 શ્રાવણે છીએ આ કારણે તેને શ્રવણે દ્વિત્રિય કહે છે.
 કર્મ ના થાકિલ આમરૂં કિહૂં જીવિતે
 પાઈતામ ના કાન ન હોય તો આપણે કાંઈપણ
 સાંભળી શકીએ નહિ.

પાઠ ૫૫ મો.

કાલ ઓ અવસ્થા વિશેષે વ્યાયામ કવા ઉચિત્. વ્યાયામે
 શરીર સુદૃઢ હય કાર્યે ઉત્સાહ જન્મે, અગ્નિ વૃદ્ધિ ઓ મેદ ધાતુ
 ક્ષય હય. વ્યાયામનીલ વ્યક્તિ વિકલ્પ કિ વિવિધ દ્રવ્ય આહાર
 કરિલેઓ મહજે પરિપાક પાવ્ય એવં અન્ન શૈથિલ્ય જવા પ્રભૃતિ
 વ્યાયામનીલ વ્યક્તિકે મહત્તા આક્રમણ કરિતે પાવે ના વલવાન
 સ્નિધ્ન તોજી એવં સૂલ વ્યક્તિવ પન્ને વ્યાયામ અત્યાદ્ય ઉપકારી. |
 વ્યાયામેર જ્ઞાય શ્લેષ્ય નાશક ક્રિયા આવ વિતીવ નહિ.

કાળ અને અવસ્થાના પ્રમાણમાં ઠસરત કરવી ઉચિત છે.
 ઠસરતથી શરીર ઠીક અને સુદૃઢ થાય છે, કાર્યમાં ઉત્સાહ પ્રગટે છે,
 જઠરાગ્નિ વધે છે અને મેદ નામના પદાર્થનો ક્ષય થાય છે. ઠસરત
 કરનાર કાલે પદાર્થ આવે તો તે પણ સહેલાઈથી પાચન થાય છે.

সুস্খী, তাব বিগেরে কসরত কসনার উপর সঠেলে হুমবো। লাণী শক্ততা নথী। গণবান লারে জোরাধ অনারনে কসরত গহুজ উপকার করতা छ (গুণুকারী छ) শরীরনী স্থিগতা জোখী কসমাং কসরত নেবী খীछ ঠাধ পঘু ক্রিয়া নথী।

পাঠ ৭৬ মে.

তৈল মর্দনে প্রমেব শান্তি ও বাতের উপশম হয়, দৃষ্টি শক্তি ও আয়ু বৃদ্ধি এবং শরীর পুষ্ট হয়, চর্ম্মের দৃঢ়তা ও শোভা সম্পাদিত হয়, হুনিজা জন্মে এবং স্বরা আক্রমণ কবিত্তে পারেনা। মস্তকে, কর্ণে ও পদদ্বয়ে বিশেষ রূপে তৈল ব্যবহার করা কর্তব্য।

তৈলনা মর্দনথী মাছ উতরে छ অনে বায়ুণী পীড়া শান্ত থাক ছ. দৃষ্টি শক্তি, আয়ুধ্য বৃদ্ধি অনে শরীর পুষ্ট থাক ছ. আমড়ীনী মজ্জুতাছ অনে শোভাং পধাশে থাক ছ. শান্ত নিদ্রা আবে ছ অনে ঘড়পঘু হুমবো লাণী শক্তুং নথী. মাথে, কানে অনে গুড় পয়ে তৈলতু' মর্দন করুং উপযোগী ছ.

পাঠ ৭৭ মে.

একদা এক দুখার্ত শূগাল আহাবাপ্রবেণে ইতস্ততঃ ভ্রমণ কবিত্তে করিত্তে কোনও স্থানে বেড়ার উপর কয়েকটি ড্রাকফল দেখিত্তে পাইল, হুমিক্ট ও স্তপক ড্রাকফল দেখিয়া শূগালের বড় লোভ জন্মিল, কিন্তু সে বহু চেষ্টা কবিয়াও সেই উচ্চ স্থানে

উঠিতে পারিল না। অবশেষে অত্যন্ত পরিশ্রান্ত ও নিরাশ হইয়া বলিতে বলিতে চলিয়া গেল “আজুর ফল অল্পরসে পরিপূর্ণ ও অপক্ক অতএব উহার জন্য চেষ্টা না করাই শ্রেষ্ঠ”।

এক বখত এক কুখ্যা শিয়াগনে আবা মাটে আম তেম বখডতা এক মাংসবা উপর এক ঠোঙে দ্রাক্ষ লেবা মাংস আবা. মীঠী, মধুর અને পাঁচেলী দ্রাক্ষ লেখ শিয়াগনে গাছু তলখ লাগী, গাছু মউনতে পল্ল তে ওখী লখ্যায়ে পছাংখী শাক্যো নহি. ছেবটে গাছু খাচী লখ নিরাশ মখ আলতো থযো અને ঠঙেবা লাগ্যো ঠে “দ্রাক্ষ খাচী અને ঠাখী ছে তেখী তেমে মাটে হোগট শু মউনত হরখী.”

৫৫ ৫৮ মে.

আমরা ইতস্ততঃ যে সকল বস্তু দেখিতে পাই, সে সমুদয়কে পদার্থ কহে। পদার্থ দুই প্রকার, চেতন ও অচেতন। যে সকল জন্তুর জীবন আছে এবং ইচ্ছামত গমনাগমন কবিত্তে পারে তাহারা চেতন পদার্থ। যেমন, মনুষ্য, গরু, অশ্ব, পক্ষী, কীট ইত্যাদি। যে সকল বস্তু জীবন নাই যেখানে রাখা সেই খানেই থাকে, একস্থান হইতে অন্য স্থানে যাইতে পারেনা, তাহাদিগকে অচেতন পদার্থ কহে। অচেতন পদার্থ, আবার দুই প্রকার মজ্জিব ও নির্জীব। তরু, লতা, তৃণ, ইত্যাদিকে মজ্জিব পদার্থ, আব ধাতু, নৃত্তিকা, জল ইত্যাদিকে নির্জীব বা জড় পদার্থ কহে।

আপণে জ্যাং ত্যাং জে সবে বস্তুজো লেভ শকীয়ে খীয়ে (দেখায় ছে) তে সঘণা পদার্থ কঁড়েবায় ছে। পদার্থ জে প্রকারনা ৩ যেতন অনে জঙ, জে সঘণী খীলোমাং লুপন ছে অনে ধন্ধানুসার হাঙ্গী খাঙ্গী শক্বে ছে তে যেতন পদার্থ, জেম কৈ মাণ্ডুস, গায়, ঘোড়া, পক্ষী, পতংগ কীট প্রত্যাধি জে বস্তুমাং লুপন নথী, জ্যাং রজো ত্যাং পকী বঁড়ে, জেঙ জ্যাংখ্যেখী খীল জ্যাংখ্যে জঙ শকতী নথী তে জঙ-পদার্থ কঁড়েবায় ছে। জঙ পদার্থ পণ্ড জে প্রকারনা ছে সলুপ অনে নিলুপ জাঙ, গাণী, ঘাস প্রত্যাধি সলুপ পদার্থ অনে ধাতু মাটী, পাথরী বগেদে নিলুপ অথবা জঙ পদার্থ কঁড়েবায় ছে।

পাঠ ৫৮ সো

প্রভুত্ব আখ্যাননো ঐক ভাগ.

ভগবান বিষ্ণুর পুত্রী নাম বৈকুণ্ঠ। সেখানে দুঃখ নাই, শোক নাই, অভাব নাই আছে কেবল সুখ আর শান্তি এই জন্ম সেই স্থানের নাম বৈকুণ্ঠ পুরী।

বৈকুণ্ঠ পুত্রী দ্বাবে জয় বিজয় নামে দুই জন দরওয়ান থাকিত। তাহারা দুই সহোদর মন্ত জোখান, জয়-বিজয় গোঁফে চাড়া দিয়া বুক ফুলাইয়া দরজায় দাঁড়াইয়া থাকিত। যেমন তেমন মান্নর তু ঝাঁকে বাহিতেই সাহস করিত না। জয়-বিজয় দ্বাবে দাঁড়াইয়াছিল। একদিন মনক মুনি হবির দর্শন জন্ম হরিব নাম গান করিতে করিতে বৈকুণ্ঠের দ্বারে আসিয়া উপস্থিত হইলেন।

કડ લોકેવ વાંઝીતે મરોણાનુંના એકદુ અશ્કારીઈ હૈયા
થાકે વટે, વૈવૃઠે પાપેર શ્વાન નાઈ અશ્કાર પાપ જય-વિજયેર
અસવે મકાર હૈલ હૈશંઠ લીનાયવ રવિવ હૈજા ।

વાગવાન વિષ્ણુપુરીનું નામ વૈકુંઠ ત્યાં હુઃખ નથી, શોક નથી,
અભાવ નથી, છે માત્ર સુખ અને શાન્તી એટલે તે સ્થાનનું નામ વૈકુંઠ.

વૈકુંઠપુરીને દરવાજે જય વિજય નામના બે દરવાજ હતા, બેઉ
સગા ભાઈ હતા. મરત યુવાન જય વિજય મુછ મરડતા છાતી કાઢી
દરવાજે ઉભેલાજ હોય, જેવો તેવો માણસતો તેઓની પાસે જવા
હિંમત પણ કરે નહિ. જય વિજય દરવાજે ઉભા હતા એક દિવસ
સનક મુનિ હરીના દર્શનાર્થે હરીના નામના ગુણ ગાતાં ગાતાં વૈકુંઠ
દ્વારે આવી પહોંચ્યા.

મહોદા માણસના ઘરના દરવાજે દરવાજો અભિમાની તો હોય,
પણ વૈકુંઠમાં તો પાપને જગ્યાજ નથી. અહંકાર રૂપી પાપે જય
વિજયના અંતરમાં સંચાર કર્યો. આ પણ લીલામય હરીની ઇચ્છા.

খাঠ ৬০ মী, ডাগলনা নমুনো.

দোস্তারনে লম্বেল ডাগল.

ভীশঃ—

জগতি ।

অভিন্নহৃদযেযু—

নূতনগঞ্জ বর্ধমান ।

প্রিয় নরেন, অনেক দিন হইতে তোমার কোন সংবাদ পাই নাই । ইহার কারণ কি ? তোমার শরীর বেশ ভাল আছে ত ? মধ্যে আমি কয়দিন পেটের পীড়ায় কাতর ছিলাম । সংপ্রতি বেশ ভাল আছি । তোমার দাদা এখন কোথায় ? অনেক দিন তাহার কোন সংবাদ পাই নাই । তোমার পিতা ঠাকুরকে আমার প্রণাম জানাইবে । আমি বেশ পড়াশুনা করিতেছি । তুমি এখন কোন্ শ্রেণিতে পড়িতেছ ? বিনয়ের পত্রে অবগত হইলাম তুমি এবৎসর প্রমোশন পাও নাই ইহার কারণ কি ?

পত্রের উত্তর দিতে দেরি করিবেনা ইতি ।

তোমারই—ধীরেন্দ্রনাথ ।

ଶ୍ରୀଶ:

ଜ୍ୟତି

ନୁତନଗଂଜ ପର୍ବମାନ.

ଅବିଷ୍ଟ ହୃଦୟ,

ପ୍ରିୟ ନୈନ, ଘଣ୍ଟା ଛିବସ ଥିବା ତମାରା ଛାଣ୍ଡି ସମାଧାର ମଞ୍ଜୁ ନଥୀ
ତେବୁଁ କାରଣୁ ଶୁ ? ତମାଝିଁ ଶରୀର ତୋ ଶାଢ଼ୀ ପେଟେ ଚିନ୍ତେ ? ବନ୍ଧେ ହୁଁ
ପେଟିନୀ ପିତାଧୀ ହୁଃଖୀ ହୁତୋ ହାତ ଘଣ୍ଟୁଁ ଶାଝିଁ ଥେ. ତମାରା ଗୋଟା ଗାଈ
ହାତ କିଆଁ ଥେ ? ଘଣ୍ଟା ଛିବସ ଥିବା ତୋ ସମାଧାର ଶାଞ୍ଜୁ ନଥୀ ତମାରା
ପିତାଧୀନେ ମାରା ମୟାମ ଜୟାବଜେ. ହୁଁ ଠିକ୍ ଶାଝୁଁ ତମେ ହୁମଣ୍ଡାଁ କିଆ
ବର୍ଗାମାଁ ଶାଝୁଁ ଥେ ? ବିନୟନା କାଗଜଧୀ ମନେ ଅନ୍ଧର ମଞ୍ଜୁ ଥି ଥେ
ତମନେ ଆ ପର୍ବେ ମୟୋଧନ ମଞ୍ଜୁ ନଥୀ, ତେବୁଁ କାରଣୁ ଶୁ ?

ଧନନୋ ଜୟାମ ଆପବାମାଁ ବିଶେଷ କରଣେ ନାହିଁ ଧତି.

ତମାଶିଞ୍ଜ

ଧୀରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ.

ପାଠ ୬୧ ଗୋ ଶ୍ରୀଶ ମହଲ.

ଅପମାନିତ ଓ ଲାଞ୍ଜିତ ହୈଷା ଗୋଗଳ ମେନା ଏକେ ଏକେ ଦୁର୍ଗ
ଗନ୍ଧା ହୈତେ ବାହିନ ହୈଷା ମେଳ । ଗୋଶନୀ ପଞ୍ଜି ଦୁର୍ଗ ଆକାଶ ହୈତେ
ଓଟେଃ-ସବେ ବାଜିଲେ—ଶ୍ରୀଗାହେ ! ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ବୌଦ୍ଧ ହେଉ ତାହା
ହୈତେ ପୁନରାୟ ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ଏ ଅପମାନେର ଅତିଶୋଧ ନୈତେ

આમિઠ તોનાર શિરદ્વાનઠ તરવારિ આનાર કાઢે વીંધા રહિન !
યદિ પાર વાહવલે એકુનિ ચાંનાસ કરિયા નહિં ! આર તોનાર
બ્રહ્મ આરવર શાંરકે વલિં, સૌનાર પઢિર હાતે પઢિયાઈ
તોનાર એઈ દુર્દશા યઠિયાછે । સેઈ મિરહર મહિત મારાં
હઈલે સે તોનારકે આરઠ નાજિના કરિત ।

કલંકિત મોગલ સેના અપમાન પાગી કિલ્લામાંથી બહાર નીકળી
ગઈ કિલ્લાની દિવાલ પરથી સોહાનીની બીળી ઉચે સ્વરે બોલી
“ જાં સાહેબ ને આપ ખરેખર બહાદુર હો તો ફરીથી પાછા ખુદ્દી
રીતે આ અપમાનનો બદલો લેવા આવજો તમારી તરવાર અને શિરપેચ
મારી પાસે બાંધેલ રહેશે, ને બાહુમાં બળ હોય તો એ છોડાવી જાઓ
અને તમારા માલિક અકબર શાહને કહેજો કે હજી સોહાનીની પત્નિના
હાથમાં આવ્યો હતો તેમાં આ દુર્દશા થઈ, પણ તે સિંહના
શાક્ષાત્કારથી ફાળુ બચે શું એ દશા થતે. (સિંહ સાથે સાક્ષાત્કાર
થયે તમને આથી વધારે કલંકિત કરત ”)

પાઠ ૬૨ મો મતિ મહલ.

નગરેનર નત રશિકક આર કેહઈ નહિં મમરઈ નરૂયોર
અગરિપક રુક્મિકે પાકાઈયા દેય । એ મંગાર-ચત્રેનર છલના ઠ
નાખાવાજીર નાથે પઢિયા યે વરાવર વાજી હારિયા આસિયાછે સે

এই সময়ের শিক্ষাবলে জিতের পথ চিনিয়া লয়, মরলহৃদয় ও উচ্চপ্রাণ হওয়ার ক্ষমতা যাহারা এই দুনিয়ায় দৃষ্ট লোকের দ্বারা প্রতিপদে নানাবিধে কতিবাক্ত হইয়া আসিয়াছে, তাহারা এই মহাশূন্য সময়ের কৃপায় নিজের অবস্থা বুঝিয়া চলিতে পারে ।

সময়, যেহেতু মুখিষ্কট কাঁচ নথী সময় মাছুসনী দ্বাখী প্রুদ্বিনে পঞ্চম পুনাবে চ্চে. আ সংসার যুদ্ধনী চ্চলকষট অনে দগাআলুমাঁ পোতানী মধী আলু দ্বারী গযো চ্চে তে পলু আ সমযনা শিঙ্গা মলখী লুতনো প'থ আঁলখী লেচ্চে. নির্মল অনে সরল হৃদযবালা মনুখ্যো চ্চে নেছো আ দুনীযানা দুষ্ট লোডোনা বার'বার হগো ইটকো সছন ধর্যো চ্চে অনে সছন ধরবো পচে চ্চে তেনে পলু আ সময ইধী মছা শুইয়ে পোতানী অবস্থা সমলবী আলতাঁ শীলখ্যা চ্চে.

পাঠ ৬৩ মো অলাগী

পূর্বেই বলিয়াছি, তিনকড়ির বড়দিদির হাতে কিছু টাকা ছিল। তিনি বিধবা নিঃসন্তান। তাঁহার শশুরকুলে দেবর, দেবরের পুত্র কন্যা প্রভৃতি ছিল। তিনি ইচ্ছা করিলে, শশুর গৃহে আশ্রয় পাইতেন;—শুধু আশ্রয় কেন, তাঁহার প্রকৃতি যে প্রকার মধুর ছিল, তিনি যে প্রকার ধর্ম পবায়ণা ছিলেন, তাহাতে তিনি তথায় বিশেষ সম্মানের সহিতই অবস্থান করিতে পারিতেন।

કિશ્ત તાહા હૈલે પિઝ્ગાત્શીન એકચાત્ર કનિઈ મહોદ્દર તિનકડિ
એકવારે ભામિયા યાય; એઈ કારણે તિનિ તિનકડિર અભિભાવિકા-
રૂપે પિઝાલચ્છે વામ કરિતે આરસ કરિલેન ।

પહેલાં કહું છે તેમ તિનકોડીની માટી જેન પાસે કાંઈક રૂપીયા
હતા તે વિધવા અને વાંઝણી હતી તેના શ્વશુર કુળમાં દેર, દેરનો
છોકરો છોકરી વગેરે હતાં તેની ઈચ્છા થાય તો સાસરે પણ રહી શકે.
માત્ર આશ્રય લઈ શકે એટલુંજ નહિ પણ તેનો સ્વભાવ એટલો તે
મીઠો હતો અને એટલી ધર્મ પ્રસાદી હતી કે ત્યાં તે ઘણા માન પુર્વક
રહી શકે પણ તેમ કરતાં તેનો માળાપ વગરનો લાઈ આધાર વગરનો
થઈ રહે તેથીજ તિનકોડીના વાલી રૂપે માવિત્રજ રહેવા માંડી.

પાઠ ૬૪ મો સત્ય ઓ મિથ્યા.

મે છ'મિનેર મેથાતેઈ કિશ્ત તાર હવિથાનિ મનેર ભિતરે
છિરમિનેર મતન વમિયા ગિચાછે । તાર રંગ ગૌર કિ શ્યામ—વનિતે
પારિના તાર મુથેર ગડન કિ, તાશાંઘ જ્ઞાનિના । તાર મેહ યદિ
યદિ તોમરા આમાકે આંકિયા મિતે દલ, આમિ રૂનિપૂન ટિલકર
હૈલેઠ તાહા આંકિતે પારિતામ ના । મેવે કેવન અપૂર્વ
તાવ મુર્તિ હૈયા આનાર ઠાકે મુર્તિયાહિલ મનેર મધ્યે આજિઠ મેઈ
મુર્તિઈ જાગિયા આછે ।

তে যে দীপস লেখ পশু তেনী ছণী মননা অঁদর হুঁমেশনী মাছক
 যেসী গাধ ছে. তেনা রং গোরা কে শ্যাম তে পশু কছী শকতো নথী
 তেনা মোড়ানো ঘাট কেবো তে পশু কছী শকতো নথী তেনা দেহনো ঘাট
 তমে দোরবা কছো তো হুঁ নিযুযু থীত্রকার ছতাং আঁকী শকতো নথী তে
 কেবল লেখ অপূর্ব সাব মূর্তি গনী ভারী দ্রষ্টীগাং তরে ছে মনমাং
 আলে হাজরা হুঁচুর তে মূর্তি খড়ী ছে.

পাঠ ৬৭ মো রংমহালা.

সেই নির্জন কক্ষমধ্যে দাঁড়াইয়া বঁদি অনেকক্ষণ স্থিরভাবে
 কি চিন্তা করিল। সে স্থলের চিন্তা যেন আর শেষ হয়না।
 আবার ধীরে ধীরে সেলিমা'র শয্যা প্রান্তে আসিয়া বসিল। ধীরে
 ধীরে বেগমের মুখচুখন করিল তাঁহার হৃদয় আবার কাঁপিয়া উঠিল।

বেগম নিদ্রিতা—বঁদি তাহাকে চুখন কবিতোছে এ বহু
 দেখিয়া সাজাহান হাশ্ব সংবরণ করিতে পারিলেন না।
 ভাবিলেন——সেলিমা সৌন্দর্য্যে অতুলনীয়—অনুপমের
 রাজবাজেশ্ববি জীলোকও তাহার রূপ দেখিয়া মোহ বিহীন। কিন্তু
 এই নূতন বঁদিকে বাদসাহ পূর্বের কখনও দেখে নাই তাই প্রশ্ন
 করিলেন—কে তুই! এত নায়ে বেগমের কাছে বসিয়া কি
 করিতেছিল।

તે દાસી નીર્જન જોરડામાં કેટલાક વખત સ્થિર ચિત્તે કાંઈક વિચારમાં પડી અને તેમ છતાં તેનો પાર ન આવ્યો ત્યારે ધીરે ધીરે સલીમાની શૈયાની પાંગતે આવી બેઠી ધીરે ધીરે બેગમને ચુંબન કર્યાં આ વખતે તેનું હૃદય ઠપી ઉઠ્યું.

બેગમ નિંદ્રામાં અને દાસી તેને ચુંબન કરે છે આ કારણ બેઠ શાહજાન પોતાનું હાસ્ય શેષી શક્યો નહિ. તેને લાગ્યું કે સલીમા સૌંદર્યમાં અતુલ અનુપમ રાજ રાજેશ્વરી છે. સ્ત્રીઓ પણ તેનું રૂપ બેઠ મોહ પામે; પણ આ નવી દાસીને ક્યારે પણ બેઠ નહોતી એટલે પ્રશ્ન કર્યો તું કાણ છે? આટલી મોડી રાતે બેગમ પાસે બેંસી શું બેઠે છે.

પાઠ ૬૬. મો. પતિતા.

હરિદાસ સ્વર્ગે ઠલિયા ગિચાદેન; એથનં મોક્ષદાઈ ડાંવ મખ્ખલિર ઉત્તરાધિકારિની । મોક્ષદા ઇચ્છા કરિલે નૂતન મંસાર પાંતિયા મંસાવેર સુથે સુથો રહેશા, વાવજા મત મમલુ વન્દોવલુ ઠિક રાથિતે પારિત, ઉંહેલે મેં ઇચ્છુક હિલ—કિસ્મ મોક્ષદા મે કથા હામિયા ઉડાંઈશા દિયાહિલ । મે કર્મચિંતાય મમ થાકિયા મ્યામિનીર વેળે વાવાજી મખ્ખલિવ મદાવશાર કરિતે લાગિલ ।
 સોર નિકટે મોક્ષદા કેવલ એકઠી વિષય લાર્ધના કવિયાહિલ,

વાવાજી૭ માનન્દે મોક્ષદાકે તાર પ્રાર્થિત વિષયેર સ્વવ્યવસ્થા કરિયા દિયાહિલેન । મોક્ષદાર ત્રાય ચાહારા સમાજચૂત અથવા અદૃષ્ટદોષે અવિકતર વિદ્વંશિતા તાહારા સદ્ભાવે થાકિને, આપન આપન આચાર૭ ધર્મવિશ્વાસ શિર રાખિયા૭ એઈ આશ્રમે આશ્રય પાઈત । વાવાજી એઈ આશ્રમેર નાન દિયાહિલેન “મોક્ષના કૂટીર” સે કૂટીરે સંસારેર અત્યાચાર વિતાડિતા સમાજ— નિપીડિતા આશ્રયચૂતા જ્ઞાનનાટિ અનાથા ઠિરજીવન પ્રતિપાનિત હઈવાર વિશેષ વ્યવસ્થા હિલ ।

હરિદાસ સ્વર્ગે સિધાબ્યા હતા, હવે મોક્ષદા તેની સંપત્તિની જોઈ માત્ર વારસ હતી. મોક્ષદાની ઇચ્છા હોય તો નવો સંસાર વધાવી સંસારના સુખે સુખી થવા માટેની વ્યવસ્થા પણ વીસમાં ઇસાઈ કરવામાં લેવાઈ હતી; પણ મોક્ષદા તે વાત હસવામાં ઉઠાવતી. તે ધર્મ દયાનમાં સન્યાસીને વેશે રહેતી અને જાપની સંપત્તિનો સદ્ ઉપયોગ કરતી.

પોતાના જાપની ખાસે ફક્ત જોઈજ માગણી કરી હતી અને તેના જાપે તેની ઇચ્છા પ્રમાણેજ સુવ્યવસ્થા કરેલ હતી. જેમાં મોક્ષદાની માફક જે સમાજથી વિખુટાએલાં અથવા જાવિ વિટંગણામાં આવી પડેલ હોય તે પોતાનો ધર્મ સંભાળી સદાચાર પુર્વક અહિં સચવાતા અને પોષાતા. તેનું નામ “ મોક્ષદા કુટીર ” તેના જાપે આપ્યું હતું.

তে কুটীরনী ভূঁধীমা স সারনা অত্যাচারধী ত্যজ্যেতাং, সমাজনা
অ-যায়ে আশ্রয় বগরনা অনাথনে হুঁংগী পর্য্যত রহেবা মাটে দস
গার নথুনে আ কুটীরমা পোখনা মাটে ব্যবস্থা হুটী

পাঠ ৬৩ মো

অ'ঙ্কিম নিঅ'ধাবণীমা'খী.

অনেক বয়সী কপেব গোঁববে পা নাটিতে দেন না। ভাবেন
যে দিক দিয়া অঙ্গ দোলাইয়া চলিয়া যান লাভের তরঙ্গে
সেদিকেই সংজ্ঞা ভুবিয়া যায়, নূতন জগতের সৃষ্টি হয়। তাঁহা-
ব মনে করেন, তাঁহাদেব কপেব ব'ড যে দিকে বয়, সেদিকে সকলের
ধৈর্য্য চালা উড়িয়া যায়, ধর্ম্ম-কোটা ডান্সিয়া পড়ে যখন পুরুষেব
মনে চড়ায় তাঁহাদেব কপের বানডাকে, তখন তাঁহাদেব ব'র্ম্মজাহাজ
ধর্ম্মপানী বুদ্ধিভিঙ্গ সব ভাসিয়া যায় কেবল সৌন্দর্য্যভিগানিনী
কানিনী বুসেবই এইকপ প্রতিতি নহে পুরুষেবাও যখন মহিলা-
গণের মোহিনী শক্তিব বশীভূত হইয়া তাঁহাদিগের কপেব নহিয়া
বর্ণন করেন তখন যে তাঁহাবাও কি বলেন, ভাবিলে বিস্মিত হইতে
হয়, তখন শূন্যের জ্যোতিষ্ক পৃথিবীর পর্ব্বত, পশু পক্ষী কীট-
পতঙ্গ নভা ওল্লাদি সকলই লইয়া উপমাব জন্ত টানা টানি
পাডেন—আবার অনেকই অপমানিত করিয়া পাঠান কপসীর
মুখগলের সহিত ডুলনা বনিয়া তাঁহার পূর্ণ শরীকে নিগম্ভণ

કરિયા, મગીચ જ્ઞાન રલિયા કેવલ પાઠાન, ગરિવ ઠાંન, આપનાર
 કલક આપનિ વુલક કવિયા ત્રાતા-ત્રાતિ આકાશવ કાજ મારિયા
 પનાયન કરન ।

અનેક રમણીઓ સૌન્દર્ય અભિમાને જમીનથી અદ્ધર ચાલે છે,
 તેઓ એમજ સમજે છે કે, પોતે જ્યાં જ્યાં વિચરે છે ત્યાં ત્યાં પોતાના
 સૌન્દર્યના તેજમાં તે દિશા જ્ઞાન શૂન્ય થઈ ડાઈ અવનવિ દુનીયામાં
 ફેરવાઈ જાય છે. પોતાના રૂપનું તેજ જ્યાં પહોંચે છે ત્યાં ધર્મ બુલાઈ
 જવાય છે, ધૈર્ય અસ્થિર થઈ જાય છે અને જ્યારે તેમનું રૂપ પુરૂષને
 અક્ષીત કરેછે-મુગ્ધ કરેછે ત્યારે તેઓનું કર્મ જહાજ, ધર્મ, જ્ઞાન બુદ્ધિની
 સ્થિરતાનો લોપ અને છિન્ન બિન્ન થઈ જાય છે આમ માત્ર સ્ત્રીઓ
 એકલીજ સમજતી નથી પણ પુરૂષો જ્યારે જ્યારે સ્ત્રીઓની મોહિની
 શક્તિમાં અંજાઈ તેમના ગુણ મહિમા ગાવા બેસે છે ત્યારે તેઓ શું
 કહે છે તે વિચાર માત્ર વિરમય પમાડે છે. પુરૂષો નભ મંડળના તારા,
 પર્વત, પશુ, પક્ષિ, કીટ, પતંગ, ઝાડ, પાન સઘળાને ઉપમા માટે
 તાણાતાણુ કરેછે અને અનેકને અપમાનિત કરી રવાના કરેછે રમણીના
 મુખ મંડલની તુલના માટે પુર્ણ પુનમના ચંદ્રને પણ હરિક્ષાર્ધમાં ઉતારી
 પાડી મજાન કરાવી કહાડી મુકેછે ગરિજ ચંદ્ર પોતાનું કલંક પોતાના
 હૃદયમાંજ રાખી પોતાના વ્યવસાય માટે પલાયન કરી જાય છે.

পাঠ ৬৮ মো. সীতা বনবাস.

মৌতার বনবাস ।

এই বলিয়া দীর্ঘনিশ্বাস পরিত্যাগ করিয়া বান কিবৎক্ষণ অশ্রুপূর্ণ নয়নে অবনত বদনে মৌনাবলম্বন করিয়া রহিলেন, অনন্তর লক্ষণকে সম্ভাষণ করিয়া কহিলেন বৎস ! অরুণবণ হইতে সকল ক্ষোভ দূর করিয়া আগ্রাব আদেশ প্রতিপালন কব । ইতিপূর্বেই মীতা তপোবন দর্শনেব অভিলাম বন্দিয়াছেন, সেই ব্যপদেশে তুমি তাঁহাকে লইয়া গিয়া নহর্নি বাগ্নিকিব আশ্রম পদে পবিত্যাগ করিয়া আইস । তাহা হইলেই আগ্রাব প্রীতি সম্পাদন কবা হয় । এ বিষয়ে আপত্তি করিলে আমি যারপর নাই অসন্তুষ্ট হইব, তুমি কখনও আগ্রাব আশ্রা লঙ্ঘন কব নাই । অতএব বৎস ! কল্য প্রভাতেই আগ্রাব আদেশানুযায়ী কার্য্য করিবে কোনমতে অন্যথা করিবেনা । আব আগ্রাব সবিশেষ অনুবোধ এই আমি যে তাঁহাকে পরিত্যাগ কবিলাম ভাগীরথী পার হইবাব পূর্বে জানকী যেন কোন অংশে এবিষয়েব কিছুমাত্র জানিতে না পারেন । তোমাব হৃদয় কাকণ্যরসে পবিপূর্ণ এই নিমিত্ত তোমায় সাবধান বরিয়া দিলাম ।

আ. প্রমাত্তে দীর্ঘ নিঃশ্বাস মুখী ধ্রুপদে রাম অশ্রুপূর্ণ নয়নে মুখ বদী ঘোড়াবাদে লক্ষ্মণকে সম্বোধি জ্ঞেয়া বৎস ! অতঃপরুমুখাধী সর্গে জ্ঞাননে দূর ধরী মাসী আশ্রম স্থান হই, সীতানে তপোবনমাং

એદાનાં મેં દિન ગિયાં છે । એન દેશ પ્રાંતમાં મહત્તા
 પ્રવિષ્ટ રહેવા છે, સુદ ચઢ્ઢન જ્ઞાન વૈરાગીય એકાદ તિલ્કા
 એકાદ આધુનિક શિક્ષિતેરા પ્રતારણ વાંચ કરેન, તારા
 સમાજને પ્રતારણ કરિતે છે વનિયા તારાદિગને રાજદાર
 અભિયુક્ત કરિવા પ્રયત્ન કરિવા કથાં શુના ગિયાં છે ।

કરનાઓમાં મોટા મોટા રસ્તાઓને કુલી છે છે. કુલીએ કુલીએ
 અર્થાત્ મોટા મોટા રસ્તે જે વાજન કરતા કરે છે તેને (બંગાળામાં)
 કુલી ગાયન છે છે. વાજન કરનારાઓ કોઈ પાસે યાચના કરતા નથી
 હાતા પોતે પોતાની મેળે તેની પાસે જઈ યથા શક્તિ આપી આવે
 કોઈ ગૃહસ્થ કે સ્ત્રી તેઓને શિક્ષા આપી, જમીન પર લાંબા પડી,
 ઠંડવત્ પ્રણામ પણ કરે છે. આખો દિવસ ગૃહસ્થના કામ કાજમાં
 ગુલાએ રહે, તેથી વાગવાનું નામ લેવાનો વખત પણ ન મેળવો શકે
 તેઓને સાંજે આ બજનિકો હરિનું નામ શ્રવણ કરાવે અને આ
 ઉપકારના બદલામાં કાંઈ નહિ તો કાંઈક આપવાનું શ્રદ્ધાળુ હિંદુ
 ગૃહસ્થો પોતાનું કર્તવ્ય માનતા.

આ દેશના એ વખત તથા છે, હવે દેશમાં પાશ્ચિમાલ્ય સભ્યતાએ
 પ્રવેશ કર્યો છે આજસ અને સ્વેચ્છાચારે ઘર ઘાલ્યું છે. આ પ્રમાણે
 પ્રાદ્યુ વેરાગીની યાચનાને, આધુનિક શિક્ષણ પામેલા ઠગબાઈ માને છે.
 તેઓ સમાજને ઠગે છે, એવો આરોપ મુકો કોર્ટમાં ઘસડયા સુધીની
 વાતો પણ સંભળાય છે.

ઈશ્વર પ્રાર્થનાના

ચાર

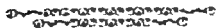
ઉત્તમ ભજનો

આ પછીના પૃષ્ઠોમાં છે,

જેમાં ઉચ્ચ ભાવના

ભરેલ છે.

દરેક ભજન ગુજરાતી લિપિ તથા તેની સામેજ
અંગ્રાજી લિપિમાં આપેલ છે.

અંગાળી ભજન.

(૧)

રાગ આસાવરી-દ્રુત એક તાલ.

અન્તર મમ વિકસિત કરો અન્તરતર હે,	
નિર્મલ કરો ઉજ્જલ કરો સુંદર કરો હે	અંતર૦
જાગૃત કરો ઉદ્યત કરો, નિર્ભય કરો હે	
મંગલ કરો નિરલસ નિઃસંશય કરો હે	અંતર૦
યુક્ત કરો હે સખાર સંગે મુક્ત કરો હે અંધ	
સંચાર કરો સકલ કર્મે શાંત તોમાર છંદ	અંતર૦
ચરણપદ્મે મમ ચિત્ત નિષ્પંદિત કરો હે	
નંદિત કરો નંદિત કરો નંદિત કરો હે	અંતર૦

અંગાળી .

(૨)

વહે નિરંતર અનંત આનંદધારા	
ખાજે અસીમ-મુખ-માણે-આનાદિ રવ	
જાગે અગણ્ય રવિચન્દ્રતારા	વહે૦

বাক্সালী ভজন ।

(১)

বাগ আসাববী—দ্রুত এক তাল ।

অন্তর মগ বিকসিত কবো	অন্তরতর হে,	
নির্মন কবো উচ্চল কবো	হৃদব কবো হে	অন্তবঃ
জাগৃত কবো উদাত কবো,	নির্ভয় কবো হে	
মদন কবো নিরলস নিঃসংশয় কবো	হে	অন্তরঃ
যুক্ত কবো হে সবাব সঙ্গে যুক্ত কবো	হে বন্ধ	
গংচার কবো সকল কর্ণে শাস্ত	তোমার ছন্দ	অন্তবঃ
চরণপদো মগ চিত্ত নিম্পন্দিত কবো	হে	
নন্দিত কবো নন্দিত কবো নন্দিত কবো	হে	অন্তবঃ

(২)

বহে নিবন্তর অনন্ত আনন্দধাবা	
বাঞ্জে অসীম নভ মাঝে অনাদি রব	
জাগে অগণ্য ববিচন্দ্রতার	বহে

એકક અખન્ડ બ્રહ્માન્ડ રાજ્યે
 પરમ એક સેધ રાજરાજેન્દ્ર રાજે
 વિસ્મિત નિમેષહત વિશ્વચરણે વિનત
 લક્ષ શત ભક્તચિત્ત વાક્યહારા વહે૦

(૩)

રાગ આઘાણા-તાલ અપત્તાલ.

તુમિ બંધુ તુમિ નાથ
 નિશિદિન તુમિ આમાર
 તુમિ સુખ તુમિ શાંતિ
 તુમિ હે અમૃત પાથાર ॥ ૬ ॥
 તુમિ તો આનંદલોક
 જુડાવો પ્રાણ નાશો શોક
 તાપહરન તોમાર ચરણ
 અસીમ શરન દીનજનાર ॥ ૧ ॥

(૪)

એકદિ નમસ્કારે પ્રભુ એકદિ નમસ્કારે
 સકલ દેહ હૃદયે પડે તોમાર એ સંસારે.

একক অথগু ব্রহ্মাণ্ড বাজ্যে
 পরম এক সেই বাজ্যরাজেন্দ্র বাজ্যে
 বিস্ত্রিত নিমেষহত বিশ্বচরণে বিনত
 লক্ষ শত ভক্তচিহ্ন বাক্যহাবা বহে

(৩)

বাগ আভাণা—তাল ঝপতাল ।

তুমি বহু তুমি নাথ
 নিশিদিন তুমি আমার
 তুমি স্থখ তুমি শান্তি
 তুমি হে অমৃত পাণাব ॥ ৫ ॥
 তুমি তো আনন্দলোক
 জুড়াব প্রাণ নাশ শোক
 তাপহরণ তোমাব চরণ
 অসীম শরণ দীনজন্যার ॥ ১ ॥

(৪)

একটি নমস্কারে প্রভু একটি নমস্কারে
 সকল দেহ নুটিয়ে পড়ুব তোমাব এ সংসারে ।

એકક અખન્ડ પ્રહ્લાન્ડ રાજ્યે
 પરમ એક સેધ રાજરાજેન્દ્ર રાજે
 વિસ્મિત નિમેષહત વિશ્વચરણે વિનત
 લક્ષ શત ભક્તચિત્ત વાક્યહારા વહે૦

(૩)

રાગ આઘણા-તાલ ઝપટાલ.

તુમિ બંધુ તુમિ નાથ
 નિશિદિન તુમિ આમાર
 તુમિ સુખ તુમિ શાંતિ
 તુમિ હે અમૃત પાથાર ॥ ૬ ॥
 તુમિ તો આનંદલોક
 જુડાવો પ્રાણ નારો શોક
 તાપહરન તોમાર ચરણ
 અસીમ શરન દીનજનાર ॥ ૧ ॥

(૪)

એકદિ નમસ્કારે પ્રભુ એકદિ નમસ્કારે
 સકલ દેહ લુટિયે પડુક તોમાર એ સંસારે.

૧/૧૬ માત્ર પ્રથમા	સાત પયસા	૦)૧૧૧ પોણા બે આના
૧/૦ છઠ્ઠે આના	દુધ આના	૦)૨ બે આના
૧/૬ નવ પ્રથમા	નથ પયસા	૦)૧ સવા બે આના
૧/૧૦ દશ પ્રથમા	દશ પયસા	૦)૨૧ અઢી આના
૧/૧૬ એકાદશ પ્રથમા	એકાદશ પયસા	૦)૨૧૧ પોણા ત્રણ આના
૧/૦ ત્રિં આના	ત્રિં આના	૦)૩ ત્રણ આના
૧/૬ તેર પ્રથમા	તેર પયસા	૦)૩૧ સવા ત્રણ આના
૧/૧૦ ચૌદ પ્રથમા	ચૌદ પયસા	૦)૩૧૧ સાડા ત્રણ આના
૧/૧૬ પંદર પ્રથમા	પંદર પયસા	૦)૩૧૧૧ પોણા ચાર આના
૧૦ ઠારિ આના	ચારિ આના	૦૧ ચાર આના
૧૬ સવા ઠારિ આના	સવા ચાર આના	૦૦૧ પોણા આના
૧૧૦ માઢે ઠારિ આના	સાઢે ચાર આના	૦૦૦૧ સાડા ચાર આના
૧૧૬ પૌને પાંચ આના	પૌને પાંચ આના	૦૦૦૧૧૧ પોણા પાંચ આના
૧/૦ પાંચ આના	પાંચ આના	૦૧ પાંચ આના
૧/૬ સવા પાંચ આના	સવા પાંચ આના	૦૧૧ સવા પાંચ આના
૧/૧૦ માઢે પાંચ આના	સાળે પાંચ આના	૦૧૧૧૧ સાડા પાંચ આના
૧/૧૬ પૌને છ આના	પૌને છ આના	૦૧૧૧૧૧૧૧ પોણા છ આના
૧/૦ છ આના	છ આના	૦૧૨ છ આના

- ૧૮૬ સર્વા હ્રય આના સર્વા હ્રય આના ૦૮૧ સર્વા હ્ર આના
 ૧૮૭૦ માંહે હ્રય આના સાળે હ્રય આના ૦૮૧૧ સાડા હ્ર આના
 ૧૮૭૬ પૌને માત આના પૌને સાત આના ૦૮૧૧૧ પોણા સાત આના
 ૧૧૦ આટ આના આટ આના ૦૧૧ આઠ આના
 ૧૧૬ સર્વા આટ આના સર્વા આટ આના ૦૧૦૧ સર્વા આઠ આના
 ૧૧૭૦ માંહે આટ આના સાળે આટ આના ૦૧૦૧૧ સાડા આટ આના
 ૧૧૭૬ પૌને નવ આના પૌને નય આના ૦૧૦૧૧૧ પોણા નવ આના
 ૧૧૮૦ નય આના નય આના ૦૧૧૧ નવ આના
 ૧૧૮૬ સર્વા નય આના સર્વા નય આના ૦૧૧૧ સર્વા નવ આના
 ૧૧૮૭૦ માંહે નય આના સાળે નય આના ૦૧૧૧૧ સાડા નવ આના
 ૧૧૮૭૬ પૌને દશ આના પૌને દશ આના ૦૧૧૧૧૧ પોણા દસ આના
 ૧૧૮૦ દશ આના દશ આના ૦૧૧૧ દસ આના
 ૧૧૮૬ સર્વા દશ આના સર્વા દશ આના ૦૧૧૧ સર્વા દસ આના
 ૧૧૮૭૦ માંહે દશ આના સાળે દસ આના ૦૧૧૧૧ સાડા દશ આના
 ૧૧૮૭૬ પૌને એગ્રાવ આના પૌને એગાર આના ૦૧૧૧૧૧૧ પોણા અગીયાર
 ૧૧૮૦ એગ્રાવ આના એગાર આના ૦૧૧૧૧૧ અગીયાર આના
 ૧૧૮૬ સર્વા એગાર આના સર્વા એગાર આના ૦૧૧૧૧૧ સર્વા એગીયાર આના
 ૧૧૮૭૦ માંહે એગાર આના સાળે એગાર આના ૦૧૧૧૧૧૧ સાડા એગીયાર

૫૮/૧૬ પોંને વાર આના પૈને બાર આના બાજીયા પોણા બાર આના

૫૯ વાર આના બાર આના બાજીયા બાર આના

૬૦ મવા વાર આના સવા બાર આના બાજીયા સવા બાર આના

૬૧૦ માટે વાર આના સાળે બાર આના બાજીયા સાડા બાર આના

૬૧૬ પોંને તેર આના પૈને તેર આના બાજીયા પોણા તેર આના

૬૨૦ તેર આના તેર આના બાજીયા તેર આના

૬૨૬ મવા તેર આના સવા તેર આના બાજીયા સવા તેર આના

૬૨૧૦ માટે તેર આના સાળે તેર આના બાજીયા સાડા તેર આના

૬૨૧૬ પોંને ચોદ આના પૈને ચોદ આના બાજીયા ચોદ આના

૬૨૨૦ ચોદ આના ચોદ આના બાજીયા ચોદ આના

૬૨૨૬ મવા ચોદ આના સવા ચોદ આના બાજીયા સવા ચોદ આના

૬૨૨૧૦ માટે ચોદ આના સાળે ચોદ આના બાજીયા સાડા ચોદ આના

૬૨૨૧૬ પોંને પનર આના પૈને પનર આના બાજીયા પોણા પંદર આ.

૬૨૨૨૦ પનર આના પનર આના બાજીયા પંદર આના

૬૨૨૨૬ મવા પનર આના સવા પનર આના બાજીયા સવા પંદર આના

૬૨૨૨૧૦ માટે પનર આના સાળે પનર આના બાજીયા સાડા પંદર આના

૬૨૨૨૧૬ પોંને મળ આના પૈને સોલ આના બાજીયા પોણા સોળ આ.

અક ટાકા એક ટાકા ૧) એક રૂપીયા

સોના ચાંદી તથા જવેરાતના દાગીના

અમારે ત્યાં દરેક જાતના દાગીના હમેશા તૈયાર રહે છે તેમજ ચોઈરથી બનાવી આપવામાં આવે છે.

ગીનાકારી દાગીના તથા કટક કામના તરેહ તરેહ જાતના દાગીના તથા સર અવસરે ભેટ આપવા લાયક ચીજો તદ્દન છેલ્લામાં છેલ્લી ઢળાની હમેશાં મળશે. એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

તારતુ સીરનામું:—

"NAVCHETAN."

કે. માણીલાલ એન્ડ કુંઠાં કચેરીઓ.
૧૭૩, હરોસન રોડ,
કલકત્તા.

રેલીફાન

નાં. ૨૭૪૨ B. B.

મન આકર્ષક મીનાકારી કામ ની

છેલામાં છેલ્લી ફેશનની દરેક ફેન્સી વસ્તુઓ

પ્રીક્ષયતથી

મળવાનું વિશ્વાસુ દેકાણું:—

ચીતલીઆ પ્રધર્સ,

બ્રાંચ:—

૧૬૬, હુરીસન રોડ,

(એક તલ્લા.)

કલકત્તા.

હુડ ઓફીસ:—

નં. ૩૪, સ્વદેશી મારકેટ,

કાલમાદેવી,

મુંબઈ

વેપારી જગતને ઉપયોગી, ખીલ બુકો, કેશમેમો, ચલાણ, હુંડી બુકો, રસીદ ફોર્મ લેટર ફોર્મ, નોટ પેપર, કવર, વીઝીટીંગ કાર્ડ, ઇત્યાદિ સર્વ પ્રકારનું રંગબેરંગી છપાઈ કામ ધણીજ સુંદરતા સાથે કરી આપવામાં આવે છે, જરૂર પડે અવશ્ય એકવાર કામ કરાવવા ભલામણ છે.

ધી ઇસ્ટર્ન પ્રીન્ટીંગ વર્ક્સ,

૬, પુરાના ચીના બજાર સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

એકાઉન્ટ બુકસ ચોપડા સ્ટેશનરી માટેની જુની જાણીતી ભરોસાપાત્ર દુકાન.

અમારે ત્યાંથી મુંબઈના દેશી ચોપડાઓ, મુંબઈના સીલાઈવાળા પુંઠા, ડાયરી, રાજમેળ પંચાંગ દરેક જાતના દેશી કાગળો તથા ચોપડા, પાકી બુક, પ્રુલ્સકેપ કાગળો ચીનાઈ કાગળો એકસરસાઈઝ બુકો, હુંડી બુકો, ટેલીગ્રાફ રસીદ બુકો, રણર રટામ્પો, કવર, હોલ્ડર, શાહી બેલ્ટીંગ ક્લાઈલો વિગેરે જત્યાજાત તથા છુદ્દક કીકાયતથી મળશે.

છાપવાળું કામ ઘણીજ સફાઈથી તેગજ સસ્તા
ભાવે કરી આપવામાં આવે છે.

નીચેના વર્તમાન પત્રોની એજન્સી અમારે ત્યાં હોઈ તે પણ મળશે:—

‘ નવભારત ’	‘ અહુરૂપી ’
‘ જન્મભૂમિ ’	‘ બિરાદર ’

જે. પી. અગરવાલાની કું. ૦

નં. ૫૫/૯૮, કેનીંગ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

ફોન : કલકત્તા ૫૮૮૦.

૩, માનુક લેન, (ઈઝરા સ્ટ્રીટ,) કલકત્તામાં

ધી ગુજરાત સ્ટોર્સ

ગુજરાતી પ્રજાની લાંબા વખતની

અગવડતા દૂર કરી છે.

કલકત્તા જેવી વિશાળ નગરીમાં ગુજરાતી પ્રજાને અનુકૂળ આવતા કાપડ તથા મનપસંદ સિલાઈ માટે પુરી અગવડ હતી તે ધી ગુજરાત સ્ટોર્સ દ્વારા દૂર થઈ છે. આ સ્ટોર્સમાં દરેક જાતનું કાપડ તદ્દન વ્યાજબી ભાવે મળે છે. આ સ્ટોર્સ ખાસ ગુજરાતી લગ્નામાં લીડવગરના સ્થાનમાં હોવાથી દરેક બાઈઓ તથા ખુદો તેના લાભ ધણીજ સરળતાથી લઈ શકે છે. આ ઉપરાંત મનપસંદ સિલાઈ માટે દરજી કામ પણ ત્યાંજ થતું હોવાથી દરજીને શોધી તેને ત્યાં ધક્કા ખાવાનું પણ બચી જાય છે, તેથી દરેક ગુજરાતી બાઈઓ તથા ખુદોનાને આ સ્ટોર્સની એકવાર મુલાકાત લેવાની ખાસ ભલામણ કરીએ છીએ.

Proprietors :-

THE GUJRAT STORES.

3, Manook Lane, (Ezra Street.)
CALCUTTA.

રામ સીતા ઓફિસ.

પુસ્તકો, માસિકો, વર્તમાન પત્રો, માલના લેખણો તથા ટેડ માફની ટીકીટો માટે દરેક જાતના બ્લોકો જેવા કે સ્ટીરીઓ, ઇલેક્ટ્રો, લાઇના, હાઇટોન ઇત્યાદિ ઘણી સારી રીતે સમય પ્રમાણે તદ્દન વ્યાજબી ભાવે કરી આપીએ છીએ. રજીષ્ટરના સીક્કા, સીલ મોહર, ડાઇ તથા ચપરાસ પણ ઘણીજ સફાઈથી તૈયાર કરી આપીએ છીએ એકવાર કામ મોકલી ખાત્રી કરવા વિનંતી છે. સ્વચ્છ પત્ર મફત મંગાવી લુઓ.

પ્રાંચ ઓફિસ અને શો રૂમ :—૩૫૬/૧, અપર ચિતપુર રોડ, કલકત્તા.

ટેડ ઓફિસ :—પોસ્ટ ચન્ડીતલ્લા મનહરપુર.

જુલા હુગલી જી. I. R.

આપણી હંમેશા વપરાશની ચીજો :—

ગંધીયાણું, કરીઆણું, ઘી તેલ અનાજ તથા મસાલો વિગેરે જરૂરીયાતની ચીજો માટે ભરોસા પાત્ર અને પ્રખ્યાત સ્થળ :—

તલકુશી વાઘજી જામનગરવાળા,

૧૯ મલ્લીક સ્ટ્રીટ (જડાજલ્લર પોલીસ ઘાણીની સામે) કલકત્તા.

અમારે ત્યાં જામનગરી કાટલું, જત્રીસું તથા ચુંદીયું કંકુ પણ મળે છે. નાના જગ્યાઓ માટે ગાજાગોળી ગાજસોગડી વિગેરે બધી જાતના ઓસડીયાં અને સુગંધિત અગરજાતી પણ મળે છે જરૂરીયાત પ્રમાણે ઓર્ડર મોકલી માલની પરીક્ષા કરવા આમંત્રણ છે.

સોના, ચાંદી ઝવેરાત તથા મીનાકારોના સુંદર
અને સુશોભિત દાગીના બનાવવા

માટેનું

ભરોસા પાત્ર સ્થાન:—

સોની ગોરધનદાસ કેશવજી એન્ડ કું.૦

૨૧૬, કોસ સ્ટ્રીટ,

(સુતા પદી)

કલકત્તા.

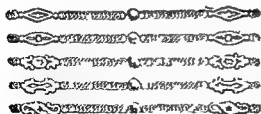

ટેલીફોન નં.

૩૦૧૩

બડાબજાર.

અમારે ત્યાં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે દરેક જાતના

મનપસંદ દાગીના
બનાવીએ છીએ તથા
વેચીએ છીએ, તેમજ

જુના દાગીના નવા જેવા રીપેર કરી આપીએ છીએ.

એકવાર પરીક્ષા કરવા ખાસ વિનતી છે.

વસ્ત્ર એટલેજ પોપાક એવું નથી. ફક્ત સમજદાર વ્યક્તિઓજ, કળા અને કળાકારની શક્તિની કેદર કરી શકે છે.

તેવીજ રીતે બધી વીમા પોલીસી સરખી નથી, વીમાનું રહસ્ય સમજનાર દરેક વ્યક્તિ, સાને રીતે સમજે છે કે નેશનલ પોલીસી ખીલ ઈન્સ્યુરન્સ પોલીસી કરતા વધુ સારી છે. કાગલુ કે, તેની દરેકે દરેક પોલીસી વીમાના કારોબારમાં સંપૂર્ણ સફળતા મેળવનારા સંચાલકોની શક્તિ અને જ્ઞાનથી પરિપુષ્ટ થયેલી છે.

આપની વીમાની દરેક જરૂરીયાતો માટે લખો —

ધી નેશનલ ઈન્સ્યુરન્સ કું૦ લીમીટેડ.

૭, કાઉન્સિલ હાઉસ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

રૂપીઆ ૧૦ કરોડ

રોકાયેલી થાપણ

થી

રૂા અઢી કરોડ

વધુ ચાલુ પોલીસીઓ

૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

આપના

ફાયર તેમજ મોટર અકસ્માત

ના

વીમા માટે

પણ

ધી નેશનલ ફાયર એન્ડ જનરલ

ઈન્સ્યુરન્સ કમ્પની લીમીટેડ.

૭, કાઉન્સિલ હાઉસ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

આપને સંપૂર્ણ સતોષ આપશે.

પારસી હાડવૈદ

મુખર્ધનાં વીસ વરસના જાણીતા હાડવૈદનાં નખીરા
એન. પેસતનજી

હમો હમારા પીતાજીનો ૨૦ વરસનો હાડવૈદનો જાતી
અનુભવ ધરાવીએ છીએ તેમજ મુખર્ધની મેડીકલ કોલેજનો હાડકાંની
(Anatomy) વિદ્યાના પ્રોફેસરના હેઠળનો ૧૫ વરસનો અનુભવ
ધરાવીએ છીએ અમે ગાગેલા હાડકાનું તેમજ મોરચાચલા સાંધાનું
ખીકટ કામ સંપૂર્ણ ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. હમારા કલકત્તામાં
ટુંક વસવાટ દરમ્યાન હમારા સંધના દરદીઓ અમોગી સંતોષ પામ્યા
છે ખાત્રી માટે કલકત્તાના જાણીતા મોભાવાળા આસામીઓની સર-
ટીફિકેટનો હમારો પેથો જેઈને ખાત્રી કરવી. હમારું સંધીવાનુ
તેલ પુરાણા સંધીવાયુ માટે ઉત્તમ અકમીર છે,

દવાખાનું ૧૬૧/૧, હેરીસન રોડ, (બાંગર બીલ્ડોંગ) કલકત્તા.

સાચી કમાઈમાંથી

સાત્વિક દાન કઠી સાચું પુણ્ય કમાવવાની સુખાત્ર સંસ્થા
શ્રી જગન્નાથ 'પુરી' ગૌશાળા છે.

આ સંસ્થાની મુંદર, વ્યવસ્થા, આપણા ગુજરાતી ગાઇઓ
દ્વારા થાય છે. દાનનો કેવો સદુપયોગ થાય છે ને માટે જાતે ગૌશાળા
નિહાળી અથવા સંસ્થા તરફથી પ્રગટ થતા વાર્ષિક રિપોર્ટ મંગાવી
જોવા વિનંતી છે.

શ્રી પુરી ધામ મારકેન્ડુ, કુન્ડ પાસે
અથવા

૬૦ દામોદર હંસરાજ, નં ૧૭, પોલોક સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

જાંદગીના વિષે ઉતરાવતાં પહેલાં અમારી
સલાહ લેવી લાભદાયક છે.

ધી

હીમાલયા એસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડ.

(સ્થાપિત સને ૧૯૧૯.)

હેડ ઓફિસ — સ્ટીફન હાઉસ, ૬૯ હાઉસી રોકેટ,
કલકત્તા.

ખાસ વિશેષતા :—

- (૧) સંધર સ્વદેશી વિમા કંપની.
- (૨) દાવાના તાત્કાલિક ચુકાદા.
- (૩) અપગતા સમયે મળતો લાભ.
- (૪) અકસ્માતથી મરણ થયે દરના વધારા સિવાય વધુ લાભ.
- (૫) વાર્ષિક લવાજમ ઉપરે અઢી ટકા વળતર.
- (૬) વાર્ષિક રૂપીઆ ત્રીશના નફાવાળી યોજના.
- (૭) દર પાંચ વર્ષે થતી જતાં લવાજમ વાળી યોજના.

કલકત્તામાં સ્વચ્છતા અને શુદ્ધતાથી

જમવાની સારી સગવડ.

આપણા ગુજરાતી ભાઈઓને કલકત્તા જેવી મહા
નગરીમાં સારો અને શુદ્ધ ખોરાક મળવો કઠણ હોઈ
અમોએ અમારી જાતી દેખરેખ અને જાત મહેનતથી
આપણા ભાઈઓને શુદ્ધ અને પવિત્ર ખોરાક મળે
તેવી પુરતી સગવડવાળું એક ભોજનાલય ખોલ્યું છે
અને તે થોડાજ સમયમાં વગર જાહેરાતે માત્ર અમારા
કામની પદ્ધતિથી પ્રસિદ્ધિ પામી ચુક્યું છે તો દરેક
ભાઈઓને અમારા ભોજનાલયમાં એકવાર અવશ્ય
પધારી ખાત્રી કરવા વિનંતી છે.

માલિક :—

ત્રિવેદી તુલજશંકર ચુનીલાલ.

૨૬, પોલોક સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

સારી લાગવગ ધરાવતા ભાઈઓ માટે સોનેરી તક

આ કંપનીની એજન્સી સ્વીકારવાથી

સ્વાર્થ સાથે પરમાર્થ એ બન્ને મુદ્દાઓનું અક્ષરસ પાલન થાય છે.

ધી ઈન્ડિયન મર્કન્ટાઈલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડ.

(સ્થાપક સ્વ. સર મનમોહનદાસ રામજી નાઈડ.)

સ્થાપિત સને ૧૯૦૭

હેડ ઓફીસ : મુંબઈ

ખાસ વિશેષતાઓ :—

૧. સંપૂર્ણ સ્વદેશી વિમા કું.
૨. ફક્ત બેજ વાર્ષિક પ્રીમીયમ ભર્યાંથી ચાલુ રહેતી પોલીસી
૩. દર હજારે રૂ. ૨૫ બોનસની યોજના.
૪. વાર્ષિક પ્રીમીયમ પર રા. ૮૫ વળતર.
૫. અવનવી વિમાની યોજનાઓ.
૬. છોકરાંની કેળવણી તથા લગ્ન ખર્ચ માટે બેગવાઈ.
૭. દર પાંચ વર્ષે પદ્મતા પ્રીમીયમની યોજના.
૮. દાવા ચુકવવામાં અત્યંત તત્પરતા.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :—

એમ. આર. શાહ એન્ડ કું.

ચીફ એજન્ટસ

બંગાલ, બીહાર અને ગોરીસા.

ફોન નં ૨૧૨૭ (કલકત્તા.) દેપ, કલકત્તા સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

ધી ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એન્ડ પ્રોડેન્શીયલ એસ્યોસિયેશન કંપની લિમિટેડ.

(સંધર અને સ્વદેશી વિમા કંપની.)

તેના દર મસ્તા અને શરતો ઉદ્ધાર છે વાર્ષિક પ્રીમીયમ
ઉપર રાા રકા વડાવ આપવામાં આવે છે.

તેમજ

નીચેના છેલ્લી ઠમના કાયદાઓ આપે છે:—

- (૧) અપંગ થતાં પછીનાં પ્રીમીયમ માફ.
- (૨) વીમો રદ ના થાય તેવી ગાઠવણ છે.
- (૪) એક્સ્ટ્રેડેડ ઇન્સ્યોરન્સની યોજના.

બોનસ:

દર વર્ષે દર હબરે જીંદગીના વિમા ઉપર

રૂા. ૨૨-૮-૦

હયાતીના વિમા ઉપર

રૂા. ૧૮-૦-૦

વધુ વિગત માટે મળો યા લખો —

એમ. એમ. ભગત એન્ડ કંપની.

લોકલ સેક્રેટરીઝ

ડેલહાઉસી સ્ક્વેર, દેલહાતા.

INSIST UPON

ESTRELA

India's Quality Cells & Batteries

FOR

TORCH LIGHTS, TELEPHONE CELLS, RADIOS,
TALKIES, IGNITION & ALL PURPOSES.

Because :

ESTRELA is Swadishi, Indian
Capital, Indian Management, Indian
Labour

ESTRELA gives brighter
Light, Longer Life, Reliable Ser-
vice and Cheaper in Price.

ESTRELA maintains a very
high standard of quality.

ESTRELA Cells and Batteries are tested by
Government Test House.

SOLD ALL OVER INDIA

ASK YOUR DEALER FOR ESTRELA.

DEPOTS AT

31 CANNING ST., KATRA BARYAN,

CALCUTTA. DELHI

10 A HUNDEN ST MADRAS

JASCO CHEMICALS & ALLIED
INDUSTRIES CO.

19, Dast Yard Road,

Bombay 10

શું ભોજન માટેની તમારી રૂચી મારી ગઈ છે ?

ત્યારે તો તમારી ભોજનની વાનીઓને સ્વાદીષ્ટ તથા લહેજતદાર બનાવવા માટે, જલ્દીજેબરેખ નીચે સાફ કરાવી, ખાસ હાથની ચક્રોમાં ખીસાવી નંધાર કરેલા, દરેક જાતના મરી મસાલાઓનો તમારા ભોજનની બનાવટમાં ઉપયોગ કરો.

“ખીસેલા મરચા, હળદર, નીમક. અને ધાણાચૂર.”

“તથા રાઇ, મેથી, છૂંદ, હાંગ, કેકમ, અને આંબલી વિગેરે.”

તથા

દરેની સ્વાદીષ્ટ

ઉત્તમ ચાહ.

સ્પેશ્યલ ચાહનો

ગરમ મસાલો.

દરેજા હળદરો કુટુંબો વાપરે છે.

આ ચાહ તથા મસાલોની ખુબી શી ? જૂબ લગાડી દરન સાફ લાવે છે. શરીરની સ્વસ્તી ઉડાટે છે અને કામકાજ કરવામાં મગજને શાંતિ આપે છે.

તે ઉપરાંત કપડાં ધોવાના સરના અને સારા સાબુઓ, તથા શરીરની મુંઢતા વધારવાને માટે ફક્ત ‘મહીસુર ચંદનનો સાબુ’ કીમ, વેસેવાઈન હેરજોઈલ, ધુપેલ તેલનો મગાલો વાપરા, તથા મહીસુરની અગરળતી વિગેરે/અમો રાખીએ છીએ.

કલકત્તામાં મળવાનું એકજ બરોસાદાર ઠેકાણું—

મેસર્સ દવે એન્ડ કું.

૧૩, આરમીનીયન સ્ટ્રીટ, (૧લે તલ્લે) કલકત્તા.

તમારી આંખોનું રક્ષણ કરો.

તમારો ચહેરો આંધ્રે ખુબસુરતી ધરાવતો હોય યા ન હોય તે પણ તેની સંભાળ ઉપજી પ્રદેશોની ગરમી સામે રાખવામાં ન આવે તો તેનું આકર્ષકપણું કમી કરી નાખે છે તેથી તેની સંભાળ રાખવા

માટે નીચેની કામીનીઆ સ્ને (૧૯૨૮૬)

વાપરવું જરૂરનું છે, કારણ કે તેની જનાવટમાં એવાં તત્ત્વો સમાયેલાં છે કે તે છીદ્ર વાટે અંદર ઉતરી પરસેવાને લીધે ઉપજતી શ્યામતા મટાડી ચહેરાને ખુબસુરત બનાવે છે કામીનીઆ સ્ને એક દુહરની અમુલ્ય ધર્મજ છે.

ધી એન્ડ્રો ઇન્ડિઅન ડ્રગ એન્ડ કેમીકલ કંપની,

૨૮૫, મારકેટ, પોસ્ટ બોક્ષ નં. ૨૦૮૨, મુંબઈ, ૨.

ડેપો : ૭૨, કેનીંગ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

આપના ધંધા—રોજગારને સહાયક થઈ

પડે તેવું વેપારી પદ્ધતિનું

દરેક જાતનું છપાઈ કામ વણીજ સફાઈથી કરી અપાય છે. આપની જરૂરીયાત પ્રમાણે જણાવો :—

ધી ઇસ્ટર્ન ઓન્ટીંગ વર્કસ.

૬, પુરાના ચીનાબજાર સ્ટ્રીટ,

કલકત્તા.

પીજો ! પીજો !! પીજો !!

ખુશખોદાર સ્વાદિષ્ટ અને રંગદાર

કેપ્ટન
ચા

(સુગંધ.)

જગ મેશહુર છે.

અમારી

કેપ્ટન ચા

પરભારી દારૂજલોંગ

અને

આસામના બગીચા-

માંથીજ (વૈજ્યંત પેક)

થઈને આવેછે.

એકવાર ખીલ્યા

ખરીદવા અગાઉ

આમારી કેપ્ટન ચા

ની જાત્રી કરો.

**CAPTAIN
TEA**

*For
Delectious Drink*

REGISTERED DESIGN

કેપ્ટન ટી. કંપની.

કલકત્તા - અને - મુંબઈ

Bharatiya Vidya Bhavan's Granthagar

Call No ૫૪/ગોપાળ/૫૬૫૩૫

Title જંગલાણ પરિચય ચાને ગુજરાત

લેનતાને જંગલાણ શીખવાનું સરલ
Author સા.દ.

ગોપાળજી ઠોરદર

This book is issued only for one week till _____

To be issued after _____

Date of Issue	Borrower's No	Date of Issue	Borrower's
---------------	---------------	---------------	------------

7 SEP 1972, 311

R 2-344

BHAVAN'S LIBRARY

Chowpatty Road

BOMBAY 7

Bharatiya Vidya Bhavan's Granthagar

Call No પ.૪/ ગોપાળ/ 45434

Title જંગલાણ પરિચય ચાને ગુજરાત

જનતાને જંગલાણ શીખવાનું સરલ સાધન
Author

ગોપાળજી ટીરદર

This book is issued only for one week till _____

To be issued after _____

Date of Issue	Borrower's No	Date of Issue	Borrower
---------------	---------------	---------------	----------

17 SEP 1972, 311 R

R 2-20

BHAVAN'S LIBRARY

Chowpatty Road
BOMBAY 7